

INVENTOINTIRAPORTTI

ÄHTÄRI ja SOINI

Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden
arkeologinen inventointi
3.–7.6.2024

Museovirasto

Arkeologiset kenttäpalvelut

Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Ähtärissä on käynnissä Juoleikonkankaan tuulivoimahanke. Hanketta toteuttaa UPM Wind West Oy ja hankekehityskonsulttina toimii Etha Oy. Tuulivoimahankealue sijaitsee noin 17 kilometriä Ähtärin keskustasta koilliseen. Hankealueen koko on noin 1700 hehtaaria. Alueelle suunnitellaan korkeintaan 9 tuulivoimalaa, uutta voimaloille johtavaa tiestöä, olemassa olevien teiden parantamista, teiden viereen tehtävää maakaapelointia ja yhdestä kahteen sähköasemaa. Suunniteltuja sähkönsiirtoreittien vaihtoehtoja on 2 kpl, pituudeltaan noin 8 ja 10 kilometriä, pääosin reitit kulkevat uudessa johtokäytävässä ja ne suuntautuvat tuulivoimahankealueesta itään. Suunnitelmana on liittää jompikumpi vaihtoehtoista sähkönsiirtoreiteistä nykyisen voimajohtolinjan viereen rakennettavaan uuteen sähköasemaan ja sitä kautta uuteen voimajohtoon. Tähän liittyy myös kolme erillistä suunnitelma-aluetta nykyisen voimajohdon läheisyydessä.

Edellä mainituilta alueilta tunnettiin ennen inventointia yksi kivikautinen löytöpaikka, Mustikkakoski (muinaisjäännöstunnus 1000043549) ja yksi mahdollinen muinaisjäännös, Miilukangas (muinaisjäännöstunnus 1000036830).

UPM West Oy tilasi tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta. Arkeologisen inventoinnin tehtävänä oli tuottaa riittävä selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen tarpeisiin. Inventoinnin maastotyöt teki tutkija Vesa Laulumaa 3.–7.6.2024.

Inventoinnissa löytyi 21 uutta kohdetta. Kohteista 18 on tervahautoja, kaksi asuinpaikkoa (torpan paikka ja talon paikka) ja yksi vesimyllyn paikka. Kohteista 15 sijaitsee tuulivoimahankealueella ja 6 kohdetta sähkönsiirtoreiteillä. Ennestään tunnettu kohteet tarkastettiin. Miilukangas, muinaisjäännöstunnus 1000036830, oli ennen inventointia luokiteltu mahdolliseksi muinaisjäännökseksi ja se on merkitty peruskarttaan tervahautana. Inventoinnissa todettiin, että paikalla on kaksi vierekkäistä hiilimiilun pohjaa ja kohteen lajin voi muuttaa kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Mustikkakosken (1000043549) löytöpaikan tarkastuksessa ei havaittu merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta. Löytöpaikan sijainti on kuitenkin epävarma.

Inventoinnin tulokset olivat odotetut. Suurin osa löytyneistä kohteista on tervahautoja, sillä Ähtäri on ollut keskeistä tervanpolttoaluetta. Kahden tervahaudan (Sikokallio ja Tiensaarenkangas) vierestä löydettiin myös tervanpolttajien majan jäännöksiä. Esihistoriallisia kohteita ei inventoinnissa löytynyt, niiden osalta potentiaali oli todettu melko vähäiseksi jo valmisteluvaiheessa.

Tuulivoimalahankealueelta löytyneet kohteet löytyivät yleisinventoinnissa, eivätkä ne vaikuta hankkeen toteuttamiseen sellaisena kuin se nyt on suunniteltu. Sähkönsiirtoreiteillä ja suunnittelualueilla olevat kohteet ovat pinta-alaltaan pieniä ja niihin kajoaminen on helposti vältettävissä pylvässijoittelulla ja merkitsemällä kohteet maastoon rakennusvaiheessa.

Sisällys

Tiivistelmä

Arkistotiedot

Sijaintikartta

1. Johdanto	1
2. Inventoinnin valmistelu	2
3. Inventointialueet	6
3.1. Alueiden sijainti ja ympäristö	6
3.2. Alueen historiaa	7
4. Inventoinnin maastotyöt ja menetelmät.....	8
5. Inventoinnin tulokset.....	10
5.1. Yleistä tuloksista	10
5.2. Arvio kohteiden vaikutuksesta hankesuunnitelmaan	12
6. Yhteenvedo	12
Kuvaluettelo	13
Lähteet.....	15
Luettelo inventoinnissa käytetyistä historiallisista kartoista	15
Kohdekuvaukset	17
Koostekartta. Kohteet tuulivoimahankealueella.....	17
Koostekartta. Kohteet sähkönsiirtoreiteillä	18
Soini, Korkea-aho, UUSI KOHDE	19
Soini, Myllykangas, UUSI KOHDE.....	21
Soini, Myllypuro, UUSI KOHDE	23
Ähtäri, Halla-aho 1, UUSI KOHDE	27
Ähtäri, Halla-aho 2, UUSI KOHDE	30
Ähtäri, Ikkala, UUSI KOHDE	33
Ähtäri, Isonhaudankangas 1, UUSI KOHDE.....	35
Ähtäri, Isonhaudankangas 2, UUSI KOHDE.....	38
Ähtäri, Juoleikonkangas, UUSI KOHDE	40
Ähtäri, Kasakka, UUSI KOHDE.....	43
Ähtäri, Lapinaho, UUSI KOHDE	45
Ähtäri, Lähdekangas, UUSI KOHDE.....	48
Ähtäri, Miilukangas, muinaisjännöstunnus 1000036830	50
Ähtäri, Muikkuvuori, UUSI KOHDE	53
Ähtäri, Mustalamminmäki, UUSI KOHDE	56

Ähtäri, Mustikkakoski, muinaisjäännöstunnus 1000043549.....	58
Ähtäri, Nälkäharju, UUSI KOHDE	62
Ähtäri, Rengaskangas 1, UUSI KOHDE	65
Ähtäri, Rengaskangas 2, UUSI KOHDE	67
Ähtäri, Sikokallio, UUSI KOHDE.....	70
Ähtäri, Tiensaarenkangas, UUSI KOHDE	74
Ähtäri, Tupala, UUSI KOHDE	77
Ähtäri, Tupalalanusneva, UUSI KOHDE.....	79

Liitekartta 1. Karttakooste inventointialueen isojakokartoista 1700–1800-lukujen vaihteesta (KA E51:13/1–10 Ähtäri, Kivijärvi).

Liitekartta 2. Karttakooste inventointialueen pitäjänkartoista vuodelta 1846

Karttaliite 3. Sähkösiirtoreitit ja inventointireitti peruskartalla, osa 1

Karttaliite 4. Sähkösiirtoreitit ja inventointireitti peruskartalla, osa 2.

Kannen kuva: AKDG7431:37. Arpainen-järvi tuulivoimahankealueen itälaidalla. Kuvauskopterin kuva kaakosta.

Raportin karttapohjat, vinovalovarjosteet ja ilmalaserkeilausaineistot MML 2024

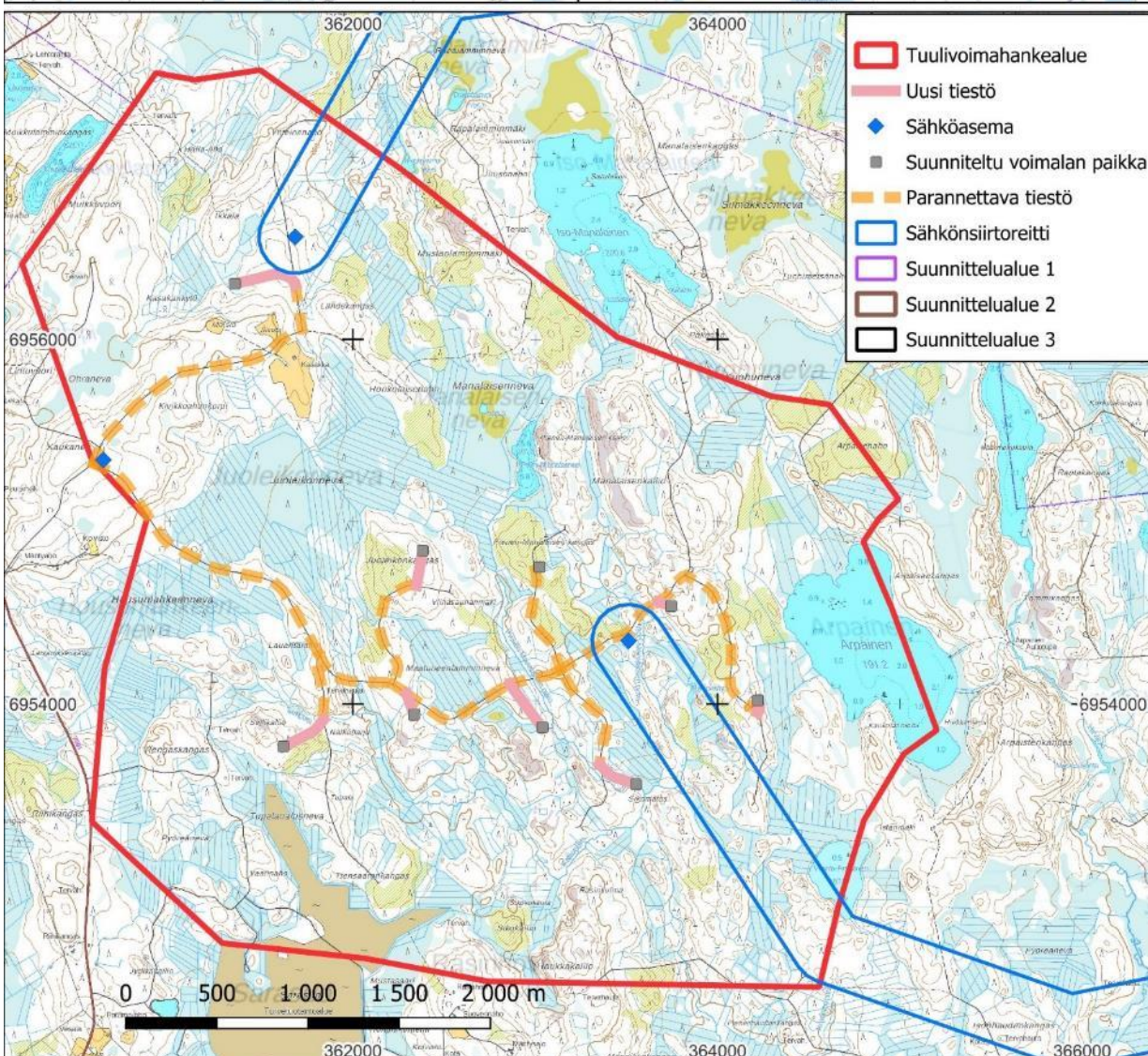
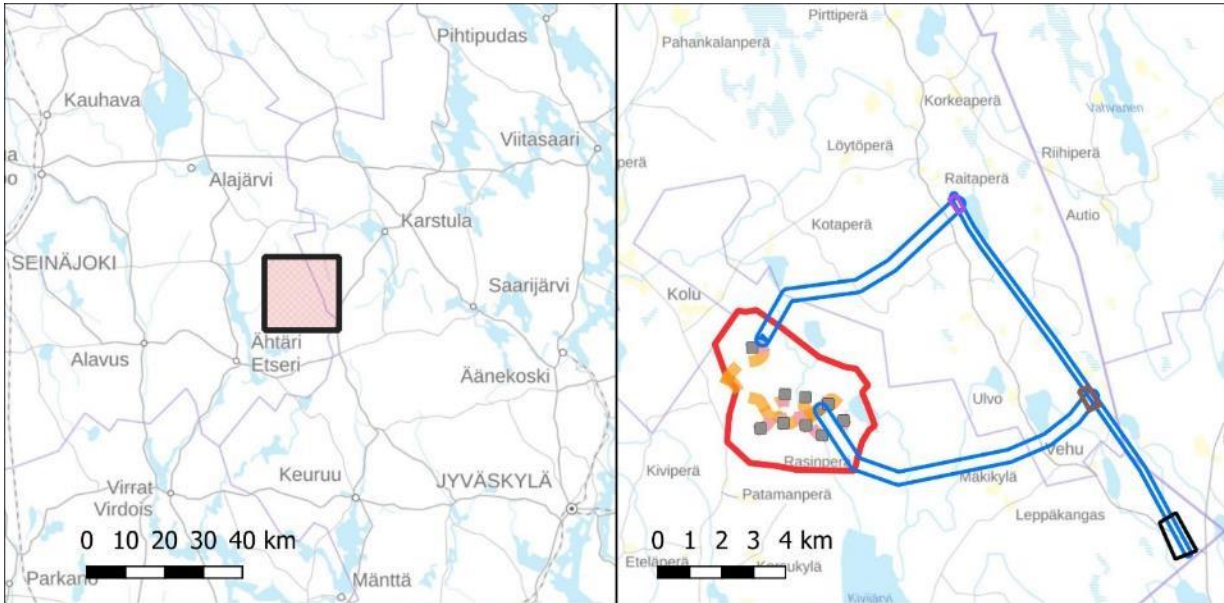
Arkistotiedot

Tutkimus:	Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi
Tutkimuksen suorittaja:	Tutkija FM Vesa Laulumaa
Tutkimuslaitos:	Museovirasto, Arkeologiset kenttäpalvelut. PL 913, 00101 Helsinki
Tutkimuksen tilaaja:	UPM Wind West Oy. Alvar Aallon katu 1. PL 380 00101 Helsinki. Yhteyshenkilö Michael Pfleger. Hankekehityskonsultti Etha Oy, Raastuvankatu 21B, Vaasanpuistikko 14, 65100. Yhteyshenkilöt Tiina Huotari ja Victor Stigzelius.
Inventointialueen laajuus:	Noin 2820 ha (tuulivoimahankealue n.1700 ha ja sähkönsiirtoreitit noin 1000 ha ja sähköasemat 120 ha)
Koordinaatit	Tuulivoimahankealueen keskikoordinaatit P: 6954678, I: 362355
Kenttätyöaika:	3.–7.6.2024
Löydöt:	-
Valokuvat:	AKDG7431:1–42

Raportti on arkistoituna pdf-muodossa Museoviraston asiakirjanhallintajärjestelmässä. Kopio on toimitettu työn tilaajalle

Sijaintikartta

Voimajohtoreittien peruskartat raportin liitteenä

1. Johdanto

Ähtärissä on käynnissä Juoleikonkankaan tuulivoimahanke, johon liittyy myös uuden voimajohdon rakentaminen tuulivoimapuiston yhteyteen sähkönsiirtoa varten. Hanketta toteuttaa UPM Wind West Oy ja hankekehityskonsulttina toimii Etha Oy. Tuulivoimahankealue sijaitsee noin 17 kilometriä Ähtärin keskustasta koilliseen (ks. sijaintikartta edellinen sivu ja kuva 1). Hankealueen koko on noin 1700 hehtaaria. Alueelle suunnitellaan 9 tuulivoimalaa, uutta voimaloille johtavaa tiestöä, olemassa olevien teiden parantamista, teiden viereen tehtävää maakaapelointia ja kolme uutta sähköasemaa.

Suunniteltuja sähkönsiirtoreittien vaihtoehtoja on 2 kpl, pituudeltaan noin 8 ja 10 kilometriä, pääosin reitit kulkevat uudessa johtokäytävässä ja ne suuntautuvat tuulivoimahankealueesta itään. Suunnitelmana on liittää jompikumpi vaihtoehtoisista sähkönsiirtoreiteistä nykyisen voimajohtolinjan viereen rakennettavaan uuteen voimajohtoon uudelle rakennettavalle sähköasemalle. Tähän liittyy myös kolme erillistä suunnitelma-aluetta nykyisen voimajohdon läheisyydessä.

Edellä mainituilta alueilta tunnetaan ennestään vain yksi kivikautinen löytöpaikka, Mustikkakoski (muinaisjäännöstunnus 1000043549) ja yksi mahdollinen muinaisjäännös, Miilukangas (muinaisjäännöstunnus 1000036830).

UPM West Oy tilasi tuulivoimahankealueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta. Arkeologisen inventoinnin tehtävänä oli tuottaa riittävä selvitys hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen tarpeisiin. Inventoinnin maastotyöt teki tutkija Vesa Laulumaa 3.–7.6.2024.

Helsingissä 15.8.2024

Vesa Laulumaa

Kuva 1. AKDG7431:39. Tuulivoimahankealueen maisemaa autioituneen Kasakan tilan itäpuolella. Alue on nykyisin asumatonta korpea. Horisontissa näkyy Konttisuon tuulivoimapuiston voimaloita. Kuvauskopterin kuva lännestä.

2. Inventoinnin valmistelu

Inventoinnin valmistelussa selvitettiin alueen esihistoriallisen ajan kohteiden potentiaalia liittyen lähinnä kivikauden asutukseen, lisäksi selvitettiin historiallisen ajan maankäyttöä ja asutusta inventoitavalla alueella. Perustietoja alueen arkeologisista kohteista hankittiin Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä ja kulttuuriympäristön rekisteriportaalin raporteista ja asiat.museovirasto.fi -sivustolta.

Potentiaalisten alueiden muodostumiseen vaikuttavia muuttujia on useita, joista tärkeimpiä ovat vesistöhistoria, maaperän etäisyys nykyisistä vesistöistä ja topografiset piirteet, kuten maaston kaltevuus. Valmisteluvaiheessa koko hankealueen potentiaali todettiin kivikauden osalta melko pieneksi, koska se sijaitsee supraakvaattisella alueella, joka ei ole ollut missään vaiheessa veden peittämä jääkauden jälkeen. Näin ollen siellä ei sijaitse muinaisrantavaiheita, joilla pyyntielinkeinoja harjoittaneet yhteisöt olisivat voineet asua. Esihistoriallinen metsästäjä-keräilijäväestö asui yleensä veden äärellä, koska saaliin lisäksi vesi tarjosi myös liikkumisväylän.

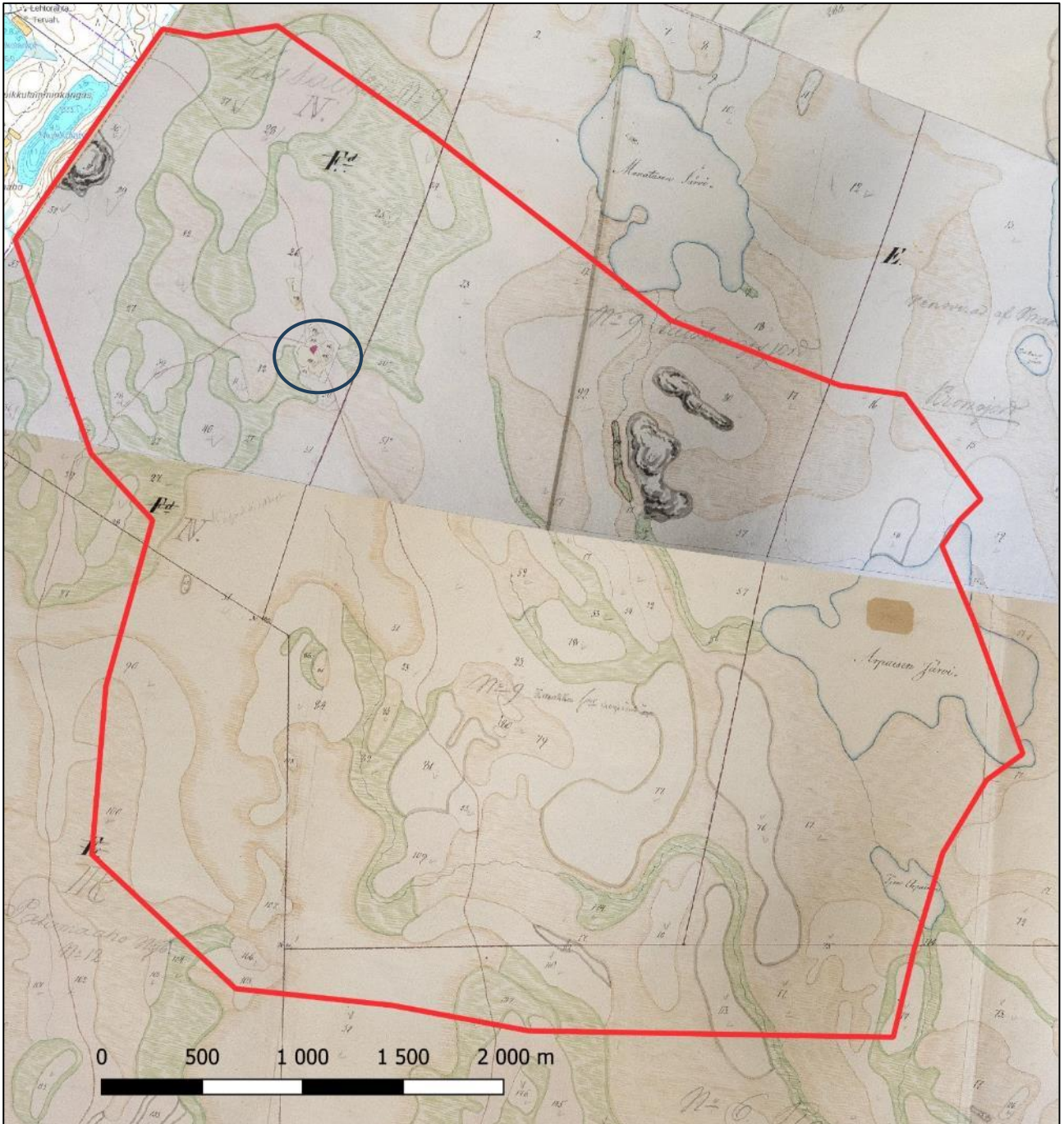
Historiallisen ajan kohteiden arkeologista potentiaalia selvitettiin tarkastelemalla historiallisen ajan karttoja, mm. isojakokartat (kuva 2 ja karttaliite 1), pääosin 1700- ja 1800-lukujen vaihteesta, ja pitäjänkartasto 1800-luvun puolivälistä (karttaliite 2). Pitäjänkartat olivat saatavissa digitoituna Kansallisarkiston verkkopalvelusta, mutta isojakokarttoja ei, joten ne tilattiin nähtäväksi Kansallisarkiston tutkijasaliin. Inventoinnissa käytettyjen historiallisten karttojen luettelo löytyy raportin lopusta. Luettelossa on myös linkki karttojen tietoihin Kansallisarkiston kokoelmissa.

Lisäksi tarkasteltiin 1900-luvun kartta- ja ilmakeku-aineistoja, joiden avulla voi selittyä maastossa havaittavia ilmiöitä. Erityisen tärkeitä tarkastelussa ovat 1900-luvun alkupuoliskon pitäjänkartat, joilla voi havaita 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa perustettuja torppia ja taloja, jotka ovat jo voineet kadota sotien jälkeisten kartoitusten aikaan, mutta näitä karttoja alueelta ei valitettavasti ollut. 1900-luvun puolen välin jälkeistä maankäyttöä selvitettiin vanhoilta peruskartoilta ja ilmakekuvista. Em. aineistoa selattiin tai ladattiin vanhatkartat.fi -sivustolla, Paikkatietoikkunasta ja Paituli-latauspalvelusta (linkit lähdeluettelossa). Lisäksi paikanniimiin liittyvää historiaa selvitettiin Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) digitaalisesta nimiarkistosta ja Nimi-sampo-sovelluksen avulla, jonka avulla saatiin tietoja alueen torppien historiasta.

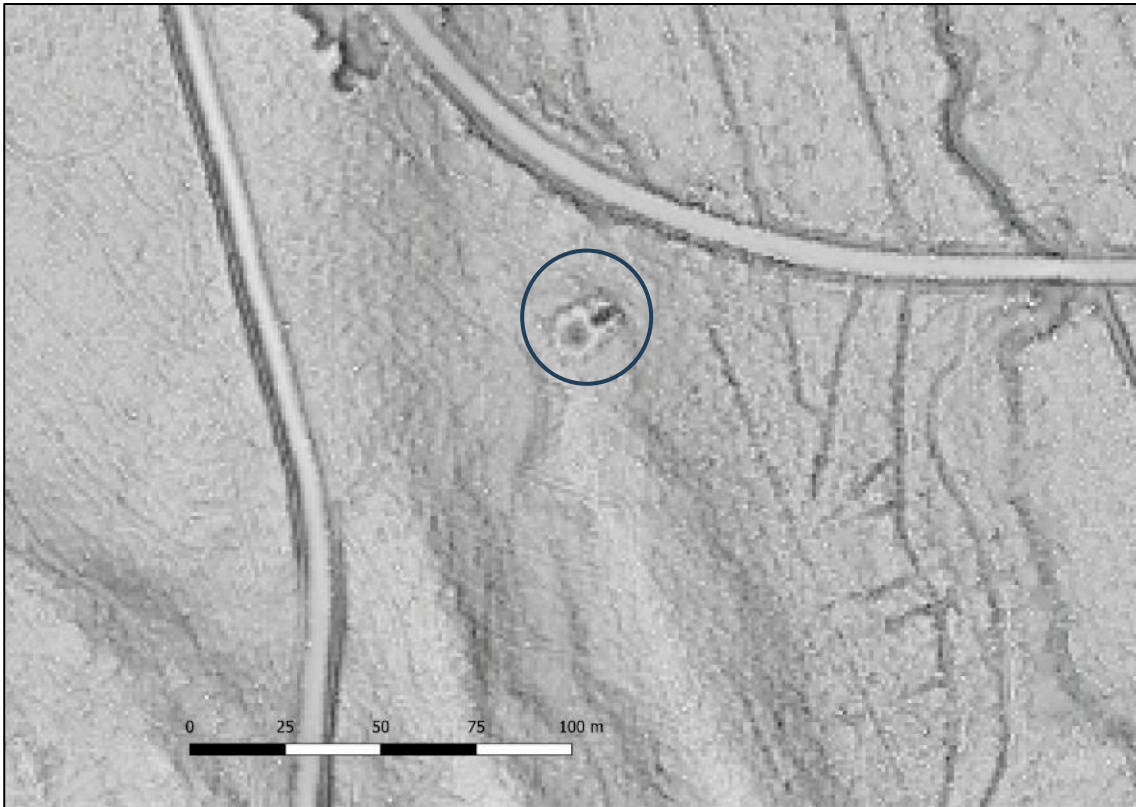
Valmisteluvaiheessa arkeologisia ilmiöitä etsittiin myös Maanmittauslaitoksen ilmalaserkeilausaineistosta tuotetuista rinnevarjosteista, joista käytetään myös nimitystä vinovalovarjoste, joissa näkyvät erityisen hyvin maahan kaivetut rakenteet, kuten tervahaudat ja hiilimiilut. Tässä tapauksessa inventointialueiden itäosista oli käytössä MML:n vanhemmasta ilmalaserkeilauksesta, $0,5 \text{ p/m}^2$, tuotettu rinnevarjostus ja länsiosasta tuulivoimahankealuetta oli käytössä uusi ja selvästi tarkempi 5 p/m^2 ilmalaserkeilaus. Uudesta aineistosta Museovirasto on tuottanut visualisoinnin, joka poikkeaa perinteisesti vinovalovarjostuksesta, mutta tuo esiin vastaavat arkeologiset ilmiöt luotettavalla tarkkuudella.

Ilmalaserkeilausaineiston avulla löytyi 28 ilmiötä ja ne tarkastettiin maastossa (kuvat 3 ja 4). Yli puolet havainnoista todettiin olevan muinaisjäännöksiä, yleensä tervahautoja ja loput olivat myöhempiä kaiveluja tai luonnonilmiöitä.

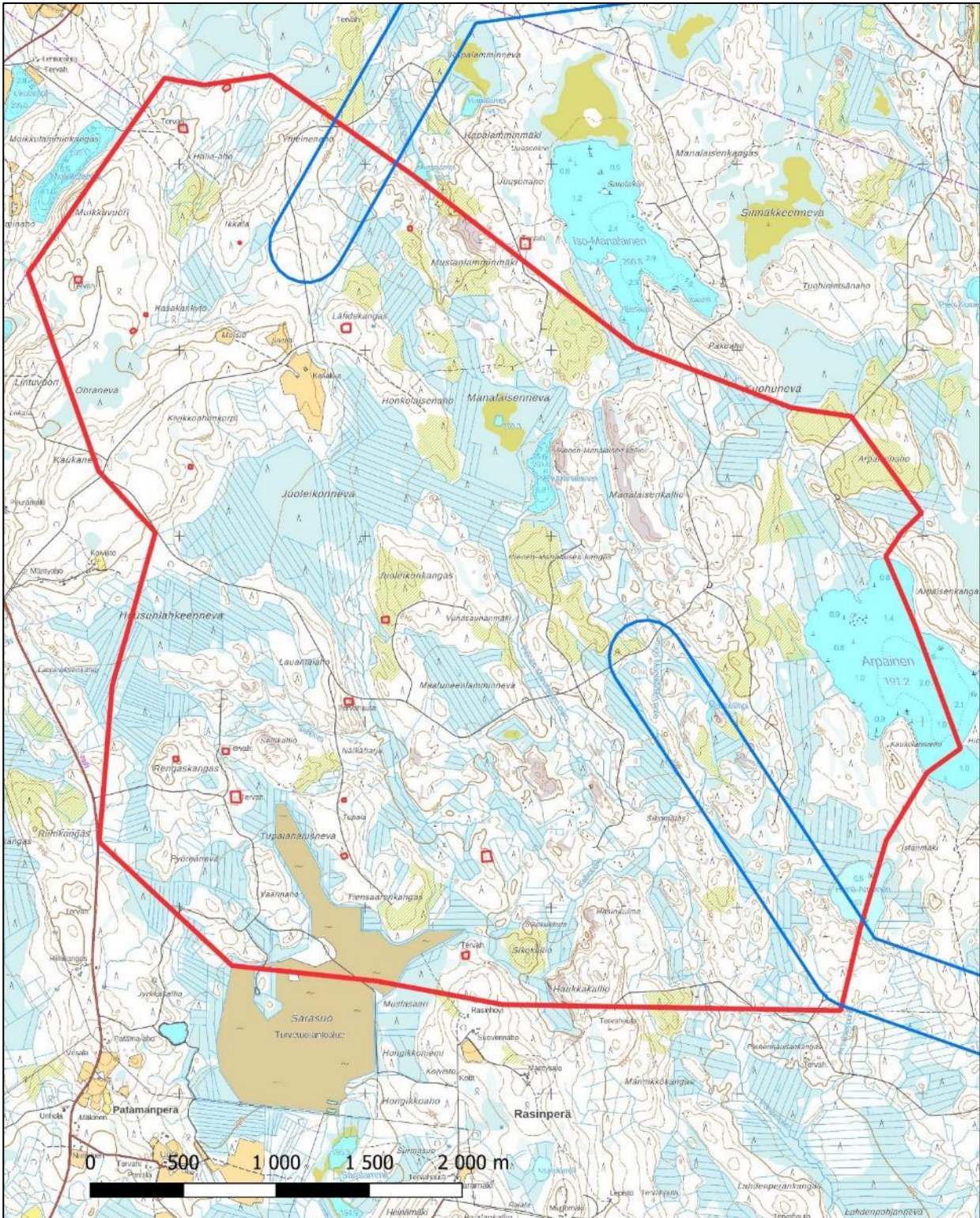
Valmisteluvaiheessa aineistoa kerättiin ja käytiin läpi, mutta inventointi on maastotyövaiheessa jatkuva prosessi, jossa maastohavaintojen ja uusien tietojen myötä valmisteluaineistoon palataan päivittäin inventointitietojen tarkentamiseksi ja etsittäessä selityksiä maastossa havaituille ilmiöille.

Kuva 2. Isojakokartat tuulivoimahankealueelta (KA E51:13/1–10 Ähtäri, Kivijärvi). Alueella on yksi talo, Kasakka (ympyröity), joka on perustettu isojaon aikaan. Isojakoa tehtiin vuosien 1788 ja 1816 välillä.

Kuva 3. Esimerkki uuden ilmalaserkeilausaineiston visualisoinnista. Kuvassa ympyröity tervahauta, jonka koillisreunassa on harvinaisen syvä ja leveä rännikaivanto, kohteen nimi on Nälkäharju. Aineistossa näkyvät selvästi, myös mm. metsäkoneiden urat, hiekkakuoppa, tiet ja ojitukset.

Kuva 4. Ilmalaserkeilausaineistosta tehtyjä havaintoja tuulivoimahankealueella rajattu punaisella.

3. Inventointialueet

3.1. Alueiden sijainti ja ympäristö

Inventointialueet sijaitsevat Ähtäri ja Soinin alueella. Soinin eteläosat kuuluivat aiemmin Ähtäriin, Soinin kunta perustettiin vuonna 1868. Alueet kuuluvat Suomenselän vedenjakaja-alueeseen, joka erottaa Keski-Suomen järviolueet Pohjanmaan jokilaaksoista. Suomenselkä on kohtalaisen karua, metsävaltaista seutua ja hyviä peltomaita ei juurikaan ole.

Tuulivoimahankealue sijaitsee noin 17 kilometriä Ähtäriin keskustasta koilliseen, alueen pinta-ala on noin 1700 ha. Alueen ympäristö on vaihtelevaa. Keskiosassa laajahko suoalue, joka käsittää Housunlahkeennevan, Juoleikonnevan ja Manalaisennevan. Eteläosassa on myös Sarasuon turvetuotantoalue. Pienempiä soita on alueen hiekkamoreeni- ja kalliomäkien väleissä. Ojitettuja ja metsitettyjä soita lukuun ottamatta tuulivoimahankealueella on enimmäkseen kuivahkoja kankaita ja kallioisia mäkiä, joilla valtapuuna on mänty. Vesistöä on jonkin verran, itäosassa Arpainen-järvi kuuluu osittain hankealueeseen, sen lisäksi on muutamia lampia. Lampien rannat ovat enimmäkseen soistuneet, paikoin lammet rajautuvat kalliomäkiin. Korkeuserot ovat melko pienet. Matalin kohta on hankealueen kaakkoiskulmassa, Heinä-Arpainen-lammen ympäristössä, noin 188 metriä mpy. (merenpinnan yläpuolella) ja korkein kohta Muikkuvuoren huipulla alueen luoteiskulmassa, 230 metriä mpy. Enimmäkseen korkeus asettuu 190–210 metrin välille.

Asutusta ei tuulivoimahankealueella ole. Reilut 200 vuotta sitten perustettu Kasakan talo on autioitunut, samoin kuin sen torpat.

Vaihtoehtoisia sähkönsiirtoreittejä on kaksi ja ne suuntautuvat tuulivoimahankealueelta itään yhdistyen nykyiseen voimajohtoon (kuva 5). Näiden osalta inventointialue on suurimmaksi osaksi Soinin puolella. Uusien suunniteltujen sähkönsiirtoreittien ja nykyisen voimajohdon viereen suunnitellun voimajohdon sekä tällä linjalla sijaitsevien kolmen suunnittelun alueen osalta ympäristö on hyvin samantyyppinen kuin tuulivoimahankealueella. Korkeus merenpinnan yläpuolella asettuu myös 200 metriä mpy. tuntumaan. Reitit kulkevat maastossa, joka koostuu moreeniharjanteista ja niiden välisistä ojitetuista soista. Reittien pohjoisosassa on muutamia turvetuotantoalueita. Nykyiseen voimajohdon viereen suunnitellun johdon inventointialue sivuaa pohjoisessa Iso-Lauttajärven rantaa, joka on soistunut ja muutamien lampien rantoja. Sähkönsiirtoreittien ja nykyisen voimajohtolinjan yhtymiskohtien suunnittelun alueet ovat yleensä kuivaa moreenikangasta. Laajin suunnittelun alue on voimajohdon eteläpäässä Itämäen ja Miilukankaan ympäristössä, alueen kaakkoiskulmassa on Miilukangas-niminen muinaisjäännöskohde, jossa inventoinnissa todettiin olevan kaksi hiilimiilun jäännöstä.

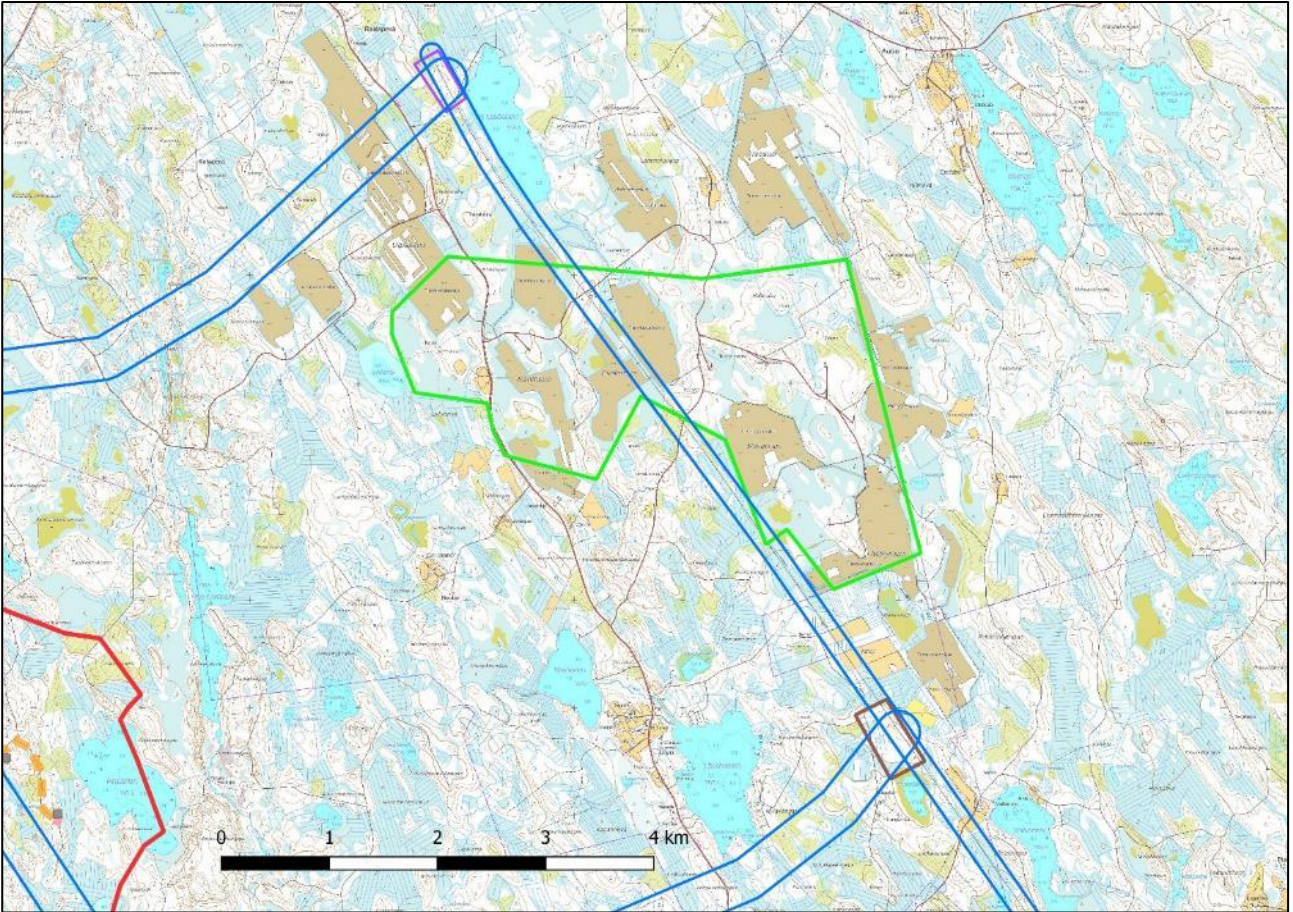
Kuva 5. AKDG7431:38. Uusi voimajohto liitetään nykyiseen voimajohtoon nykyiselle voimajohtoreitille rakennettavalla sähköasemalla. Kuva olemassa olevasta voimajohdosta etelästä pohjoiseen kuvattuna. Kuvassa sähköasema Itämaellä ja nykyinen voimajohto. Kuvauskopterin kuva kaakosta.

3.2. Alueen historiaa

Edellä jo mainittiin, että inventointialue on supra-akvaattista aluetta, siellä ei ole muinaisiin merenrantavaiheisiin liittyviä rantoja. Esihistoriallisten pyyntikulttuurien asuinpaikkoja sijaitsee myös sisävesien rannalla ja muutamia järviä ja lampia ja puroja on myös inventointialueella. Eteläisemmän sähkönsiirtoreitin poikki virtaavan Maintaisenjoen Mustakosken kohdalta onkin vuonna 1949 löydetty kivikautinen poikkikirves, joka todistaa, että alueella on ainakin liikuttu. Metallikausiin liittyviä kohteita ei alueelta tunneta eikä koko Ähtäristäkään ole tiedossa kuin kaksi rautakautista löytöpaikkaa ja yksi varhaismetallikauteen ajoitettu asuinpaikka. Soinista ei metallikausien kohteita tunneta lainkaan.

Historiallisella ajalla inventointialueet ovat olleet pääosin takamaita, joilla on harjoitettu eränkäyntiä, poltettu kaskea ja valmistettu tervaa. Alueet kuuluivat historiallisella ajalla laajaan Kivijärven kylään. Tuulivoimalahankealueella on historiallisten lähteiden mukaan ollut asutusta vasta 1700–1800-lukujen vaihteesta, jolloin Kasakan talo perustettiin.

Arkeologisia tutkimuksia hankealueella on tehty yksi. Vuonna 2014 Timo Sepänmaa (Mikroliitti Oy) inventoi Konttisuon tuulivoimapuistoa, joka sijaitsee osaksi nyt inventoidun voimajohdon alueella (kuva 6). Sepänmaan inventoimaa aluetta ei tältä osin ollut tarpeen inventoida uudelleen. Muita tutkimuksia ovat mm. Petro Pesosen (Museovirasto) tekemät muinaisjännösten tarkastukset vuonna 2014 sekä Jyri Saukkosen ja Hannu Kotivuoren (Museovirasto) Ähtärin muinaisjännösinventointi vuonna 1981, mutta nämä eivät sisällä mainintoja nyt inventoidusta alueesta.

Kuva 6. Kuvassa rajattu vihreällä viivalla Timo Sepänmaan vuonna 2014 inventoima tuulivoimapuistoalue.

4. Inventoinnin maastotyöt ja menetelmät

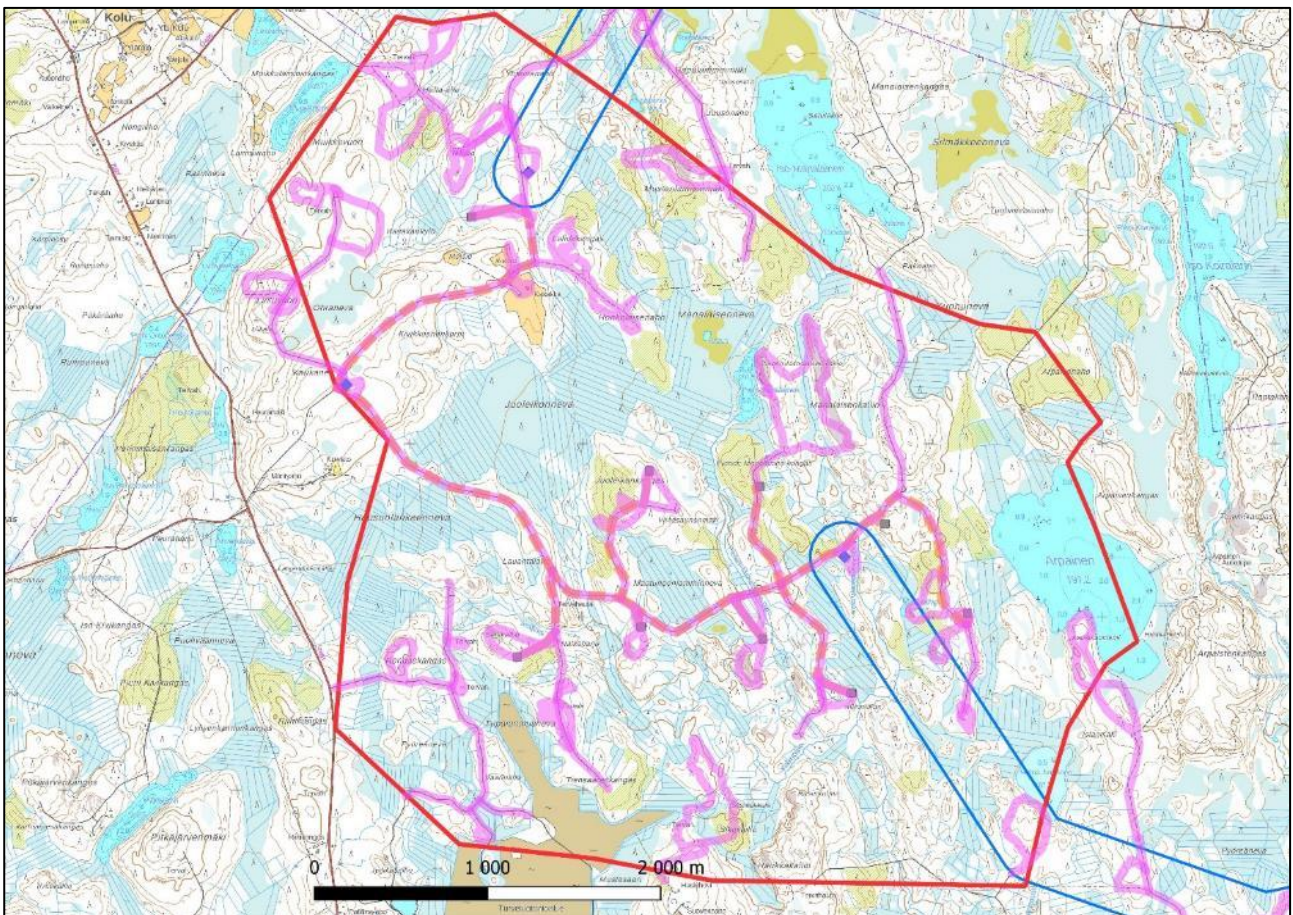
Inventoinnin maastotyöt tehtiin 3.–7.6.2024 vaihtelevassa alkukesän säässä. Tuulivoimahankealueella inventointiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat ja sisäisen kaapeli- ja tiesuunnitelman mukaiset reitit sekä kolmen sähköaseman paikat. Uusi suunniteltu tiestö koostuu lähinnä nykyiseltä tieltä voimalalle rakennettavista teistä, joiden pituus vaihtelee muutamasta kymmenestä metristä noin 300 metriin, kaapelit on suunniteltu kulkemaan teiden vieressä. Nykyistä tiestöä on suunniteltu parannettavaksi kaikkien voimaloille johtavien teiden osalta. Voimaloiden paikkoja on suunniteltu 9 kappaletta. Lisäksi hankealueella tehtiin yleiskaavatasoista inventointia muun alueen osalta.

Inventoinnissa kaikki suunnitellut voimaloiden ja sähköasemien paikat, uusi tiestö ja niiden viereen suunniteltu maakaapelointi käytiin jalkaisin maastossa läpi. Suunniteltujen voimaloiden paikat tarkastettiin noin hehtaarin alueelta ja tiestö noin 50 metrin leveydeltä. Parannettavaa nykyistä tiestöä ja siihen liittyvää maakaapelointia inventointiin suurimmaksi osaksi tieltä käsin näkymätäisyydeltä. Inventoinnissa liikuttiin tällöin yleensä polkupyörällä, jolloin tien viertä voitiin tarkastella hieman korkeammalta ja hitaammalla nopeudella kuin autosta ja pysähtyminen havaintojen tarkastamiseen oli helpompaa. Näkymätäisyys tieltä vaihteli riippuen tietä reunustavan metsän iästä ja tiheydestä. Osa tien varsista kasvoi metsäpalstan leveydeltä tiheää taimikkoa, jossa ei havaintoja voinut tehdä, vaikka tiheikköön olisi jalkauduttu. Yleensä kuitenkin näkymä oli hyvä 20–50 metrin päähän tieltä, välillä kauemminkin. Tiheitä taimikoita ei käyty inventoinnissa muutenkaan läpi elleivät ne olleet voimaloiden tai uusien tiestöjen alueella tai ellei niillä ollut havaittu valmistelussa jotain tarkastettavaa ilmalaserkeilausaineiston rinnevarjosteen tai historiallisten karttojen perusteella. Soita ei myöskään inventoitu (inventointireitit kuva 7 ja karttaliitteet 3 ja 4)

Yleiskaavatasoisessa inventoinnissa tarkastettiin valmistelussa rinnevarjosteesta ja historiallisista kartoista tehtyjä havaintoja sekä käytiin aluetta läpi muuten potentiaalisiksi katsotuilta alueilta, joita ovat mm. rannat. Koepistoja tehtiin lapiolla erilaisten maastossa havaittujen ilmiöiden selvittämiseksi ja muutamain paikoin koepistoilla selvitettiin, onko maaperässä merkkejä esihistoriallisesta tai historiallisesta asuinpaikasta.

Uuteen maastokäytävään suunnitellut sähkönsiirtoreitit inventoitiin 200 metriä suunnitellun linjan molemmin puolin ja nykyisen voimajohdon viereen suunniteltu voimajohto 100 metriä suunnitellun linja molemmin puolin. Lisäksi inventoitiin 3 suunnittelualuetta. Inventointia toteutettiin yleiskaavatasoisena huomioiden samat seikat kuin tuulivoimahankealueenkin inventoinnissa.

Inventoinnissa löytyneiden kohteiden koordinaatit tallennettiin Garminin käsi-gps-laitteella ETRS89-TM35 koordinaatistossa. Gps-laitteen koordinaatteja tarkennettiin yleensä vinovalovarjostuskuvan avulla. Mitatut koordinaatit saattoivat olla hieman epätarkat ja piste osoitti esim. dokumentoidun tervahaudan viereen ja ilmalaserkeilausaineiston avulla koordinaattipiste voitiin korjata rakenteen keskelle. Myös kohteiden aluerajauksia tehtiin pääosin ilmalaserkeilausaineiston avulla. Kohteiden muinaisjännöslaji, tyyppi ja tyyppin rakenne sekä ajoitus määriteltiin maastossa ja kohteesta tehtiin sanallinen kuvaus. Kohde kuvattiin järjestelmäkameralla. Yleiskuvia inventointialueesta ja joistakin kohteista otettiin myös kuvauskopterilla.

Kuva 7. Inventointireitti tuulivoimahankealueella. Sähkönsiirtoreittien inventointireitti liitekartoissa.

5. Inventoinnin tulokset

5.1. Yleistä tuloksista

Tässä raportissa arkeologiset kohteet on luokiteltu lajityypeittäin Museoviraston käyttämän luokittelun mukaisesti. *Kiinteä muinaisjäännös* on muinaismuistolain (295/1963) tarkoittama arkeologinen jäännös. Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. *Muu kulttuuriperintökohde* ei ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäännös, mutta sen säilyttäminen on perusteltua historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen takia. Muihin arkeologisiin kulttuuriperintökohteisiin sisältyy pääasiassa 1800-luvulle ja 1900-luvun alkuun ajoittuvia jäännöksiä. Muita kulttuuriperintökohteita voidaan esittää säilytettäväksi esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä. *Muu kohde* on inventoinnissa havaittu ilmiö, esim. kuoppa, jonka ikä on ilmeisen nuori tai kohde on arkeologiseltaan merkitykseltään niin vähäinen tai epämääräinen, että sitä ei ole syytä luokitella kumpaankaan edellä mainituista ryhmistä.

Inventoinnissa löytyi 21 uutta kohdetta. Kohteista 18 on tervahautoja, 2 asuinpaikkoja (torpan paikka ja talon paikka) ja 1 vesimyllyn paikka. Kohteista 15 sijaitsee tuulivoimahankealueella (taulukko 1) ja 6 kohdetta sähkönsiirtoreiteillä (taulukko 2). Ennestään tunnetut kohteet tarkastettiin. Miilukangas, muinaisjäännöstunnus 1000036830, oli ennen inventointia luokiteltu mahdolliseksi muinaisjäännökseksi ja se on merkitty peruskarttaan tervahautana. Inventoinnissa todettiin, että paikalla on kaksi vierekkäistä hiilimiilun pohjaa ja kohteen lajin voi muuttaa kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Mustikkakosken (1000043549) löytöpaikan tarkastuksessa ei havaittu merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta. Löytöpaikan sijaintikin on epävarma.

Inventoinnin tulokset olivat odotetut. Suurin osa löytyneistä kohteista on tervahautoja, sillä Ähtäri on ollut keskeistä tervanpolttoaluetta. Kahden tervahaudan (Sikokallio ja Tiensaarenkangas) vierestä löydettiin myös tervanpolttajien majan jäännöksiä. Esihistoriallisia kohteita ei inventoinnissa löytynyt, niiden osalta potentiaali oli todettu melko vähäiseksi jo valmisteluvaiheessa.

Historiallisen ajan asutuksen osalta melko karut ja syrjäiset alueet eivät ole vetäneet juurikaan asutusta puoleensa. Historiallisten karttojen ja arkistotietojen perusteella inventointialueella on ollut vain 1700-luvun lopulla tai 1800-luvun alussa perustettu Kasakan talo, jolla on ollut useita torppia. Kasakka on inventointikohdeena luokiteltuna muuksi kohteeksi. Talo huomioitiin inventoinnissa, jottei sen ikä tai suojelustatus jäisi epäselväksi, ja koska kyseessä on ainoa vanha asuinpaikka tuulivoimahankealueella. Kasakan torppien paikkoja paikallistettiin muutamia, pääosin nimiarkiston perusteella, koska riittävän tarkkoja karttoja, joissa talot näkyisivät, ei ole tehty 1800-luvun puolen välin pitäjänkarttojen ja vuoden 1953 ilmakuvien välisenä aikana. Jotkin torpista olivat vielä olemassa vuoden 1953 ilmakuvasa ja 1960-luvun peruskartassa, kuten esim. Tupalan torppa. Torpan paikkoja etsittiin, mutta osa oli tuhoutunut ilmeisesti kokonaan tai niiden paikat olivat niin tiheissä taimikoissa, että havaintojen teko oli mahdotonta. Ikkalan torpan perusta kuitenkin löydettiin ja se on siinä määrin hyvin säilynyt, että se otettiin inventointiin mukaan muuna kulttuuriperintökohteena, esimerkiksi 1800-luvun torpan paikasta.

Taulukko 1. Uudet kohteet tuulivoimahankealueella.

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
Ähtäri	Halla-aho 1	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Halla-aho 2	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Ikkala	muu kulttuuriperintökohde	asuinpaikat	torpat	historiallinen
Ähtäri	Juoleikonkangas	kiinteä muinaisjäännös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Kasakka	muu kohde	asuinpaikat	talonpaikat	historiallinen

Ähtäri	Lähdekangas	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Muikkuvuori	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Mustanlamminmäki	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Nälkäharju	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Rengaskangas 1	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Rengaskangas 2	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Sikokallio	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Tiensaarenkangas	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Tupala	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Tupalanalusneva	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen

Taulukko 2. Uudet kohteet sähkönsiirtoreiteillä.

Kunta	Nimi	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
Soini	Korkea-aho	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Soini	Myllykangas	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Soini	Myllypuro	muu kulttuuriperintökohde	työ- ja valmistuspaikat	vesimyllyt	historiallinen
Ähtäri	Isonhaudanmaa 1	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Isonhaudanmaa 2	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
Ähtäri	Lapinaho	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen

Taulukko 3. Inventoinnissa tarkastetut ennestään tunnetut kohteet.

Kunta	Nimi	Mj-tunnus	Laji	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
Ähtäri	Miilukangas	1000036830	kiinteä muinaisjään- nös	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
Ähtäri	Mustikkakoski	1000043549	löytöpaikka	löytöpaikat	irtolöytö	kivikautinen

Kohteiden tarkemmat tiedot kuvineen ja karttaotteineen löytyvät Kohdekuvauksista.

5.2. Arvio kohteiden vaikutuksesta hankesuunnitelmaan

Tuulivoimalahankealueelta löytyneet kohteet löytyivät yleisinventoinnissa, eivätkä ne vaikuta hankkeen toteuttamiseen sellaisena kuin se nyt on suunniteltu.

Sähkönsiirtoreiteillä ja suunnittelualueilla olevat kohteet ovat pinta-alaltaan pieniä ja niihin kajoaminen on helposti vältettävissä pylvässijoittelulla ja merkitemällä kohteet maastoon rakennusvaiheessa.

6. Yhteenveto

Juoleikonkankaan tuulivoimahanke Ähtärissä sisältää yhdeksän tuulivoimalan rakentamisen sekä sähköasemien ja sähkönsiirtoreittien suunnittelun. Hanke kattaa noin 1700 hehtaarin alueen, joka sijaitsee 17 kilometriä Ähtärin keskustasta koilliseen. Sähkönsiirtoa varten suunnitellaan kahta vaihtoehtoista reittiä, jotka yhdistettäisiin nykyiseen voimajohtoon. Hankkeen toteuttaja on UPM Wind West Oy, ja arkeologisesta inventoinnista vastaa Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut, jonka tutkija Vesa Laulumaa suoritti alueen arkeologisen inventoinnin maastotyöt kesäkuussa 2024.

Inventoinnin valmistelussa tutkittiin alueen esihistoriallisen asutuksen potentiaalia, erityisesti vesistöjen lähellä. Kuitenkin todettiin, että hankealueen potentiaali kivikautisille asuinpaikoille on pieni, koska alue on supra-akvaattista ja sitä ei ole peittänyt meri jääkauden jälkeen. Historiallisen ajan kohteita selvitettiin kartoista ja digitaalisista aineistoista, mukaan lukien Kansallisarkiston kartat ja Kotimaisten kielten keskuksen nimiarkistot. Maanmittauslaitoksen ilmalaserkeilausaineiston avulla löydettiin ja tarkastettiin 28 ilmiötä maastossa, joista yli puolet osoittautui muinaisjäänöksiksi.

Inventointialueet sijoittuvat Ähtärin ja Soinin alueille, kuuluen Suomenselän vedenjakaja-alueeseen. Tuulivoimahankealueen ympäristö on vaihtelevaa, ja se käsittää soita, metsäkankaita sekä joitakin lampia ja järviä. Asutusta alueella ei ole, ja aiemmat asuinpaikat ovat autoituneet. Sähkönsiirtoreitit suuntautuvat hankealueelta itään, ja niiden ympäristö on samanlaista kuin tuulivoimahankealueella.

Historiallisesti alue on ollut erämaata, jossa on harjoitettu kaskenpolttoa ja tervan valmistusta. 1700–1800-lukujen vaihteessa alueelle perustettiin Kasakan talo, jolla oli useita torppia. Alueen karuus ja syrjäisyys ovat pitivät kuitenkin asutuksen vähäisenä.

Inventoinnissa käytiin maastossa läpi tuulivoimaloiden paikat, uusi suunniteltu tiestö ja parannettava tiestö sekä niiden yhteyteen suunniteltu maakaapelointi ja suunniteltujen sähköasemien paikat. Muualla tuulivoimahankealueella tehtiin yleiskaavatasoinen inventointi. Lisäksi inventoitiin sähkönsiirtoreitit, joita tarkasteltiin 100–200 metrin leveydeltä suunnitellun linjan molemmin puolin. Tuloksena löytyi 21 uutta arkeologista kohdetta, joista 18 oli tervahautoja, 2 asuinpaikkoja ja 1 vesimyllyn paikka. Näistä 15 sijaitsee tuulivoimahankealueella ja 6 sähkönsiirtoreiteillä. Inventoinnissa tarkastettiin myös kaksi ennestään tunnettua arkeologista kohdetta. Inventoinnin tulokset olivat odotetut, sillä Ähtäri on tunnettu tervanpoltosta, ja suurin osa löydettyistä kohteista oli juuri tervahautoja.

Tuulivoimalahankealueelta löytyneet kohteet löytyivät yleisinventoinnissa, eivätkä ne vaikuta hankkeen toteuttamiseen sellaisena kuin se nyt on suunniteltu.

Sähkönsiirtoreiteillä ja suunnittelualueilla olevat kohteet ovat pinta-alaltaan pieniä ja niihin kajoaminen on helposti vältettävissä pylvässijoittelulla ja merkitemällä kohteet maastoon rakennusvaiheessa.

Kuvaluettelo

Kuvaaja Vesa Laulumaa

AKDG7431:1. Ähtäri, Korkea-aho. Tervahauta kuvattuna idästä.

AKDG7431:2. Ähtäri, Myllykangas. Tervahautaan on jätetty merkiksi pötkelökantoja. Kuva idästä.

AKDG7431:3. Ähtäri, Myllypuro. Perattua purouomaa, kuva idästä.

AKDG7431:4. Ähtäri, Myllypuro. Suorakulmainen painanne, joka on luultavasti myllyn toimintaan liittyvän rakennuksen paikka. Kuva lännestä.

AKDG7431:5. Ähtäri, Halla-aho 1. Tervahauta sijaitsee sekametsässä, lapio kuvan keskellä on tervahaudan vallin päällä. Kuva lännestä.

AKDG7431:6. Ähtäri, Halla-aho 1. Tervahaudan sisäosaa. Kuva lännestä.

AKDG7431:7. Ähtäri, Halla-aho 2. Tervahaudan sisäosaa. Kuva pohjoisesta.

AKDG7431:8. Ähtäri, Halla-aho 2. Tervahauta on nuoressa kuusikossa. Kuva pohjoisesta.

AKDG7431:9. Ähtäri, Ikkala. Torpan perusta ja uunin jäännökset ovat lapion takana, mutta erottuvat kuvassa huonosti. Kuva idästä.

AKDG7431:10. Ähtäri, Isonhaudankangas 1. Tervahaudan kohdalla kasvillisuus on rehevämpää. Tervahauta kuvan keskellä. Kuva lännestä.

AKDG7431:11. Ähtäri, Isonhaudankangas 1. Tervahaudan sisäosaa ja valleja. Kuva lännestä.

AKDG7431:12. Ähtäri, Isonhaudankangas 2. Tervahauta on melko tiheässä taimikossa. Kuva idästä.

AKDG7431:13. Ähtäri, Juoleikonkangas. Tervahaudan sisäosa. Kuva idästä.

AKDG7431:14. Ähtäri, Juoleikonkangas. Tervahaudan rännikaivanto on katajien peittämä. Kuva lännestä.

AKDG7431:15. Ähtäri, Kasakka. Kasakan talon rakennuksista on säilynyt enää navetta. Nykyisellä pellolla ja ollut lukuisia rakennuksia vielä 1950–1960-luvulla, talo on ilmeisesti sijainnut kuusikon kohdalla. Kuvauskopterin kuva pohjoisesta.

AKDG7431:16. Ähtäri, Lapinaho. Tervahauta. Kuva etelästä.

AKDG7431:17. Ähtäri, Lapinaho. Tervahaudan ränni laskee pohjoispuolelle. Kuva pohjoisesta.

AKDG7431:18. Ähtäri, Lähdekangas. Tervahaudan sisäosa on tasainen. Kuva idästä.

AKDG7431:19. Ähtäri, Muikkuvuori. Tervahauta, kuva koillisesta.

AKDG7431:20. Ähtäri, Muikkuvuori. Tervahaudan sisäosa on melko tasainen lukuun ottamatta eläinten kaivantoja. Kuva etelästä.

AKDG7431:21. Ähtäri, Mustalamminmäki. Tervahauta, kuva lounaasta.

AKDG7431:22. Ähtäri, Nälkäharju. Tervahauta erottuu maastossa selvästi kumpareena. Kuva luoteesta.

AKDG7431:23. Ähtäri, Nälkäharju. Tervahaudan sisäosa. Kuva koillisesta.

AKDG7431:24. Ähtäri, Rengaskangas 1. Tervahauta mäntykankaalla. Kuva lännestä.

AKDG7431:25. Ähtäri, Rengaskangas 2. Tervahauta erottuu kumpareena maastossa. Kuva lännestä.

AKDG7431:26. Ähtäri, Rengaskangas 2. Tervahaudan sisäosaa. Kuva lännestä.

AKDG7431:27. Ähtäri, Sikokallio. Tervahaudan vallit näkyvät mäntyjen takana koivikossa. Kuva lounaasta.

AKDG7431:28. Ähtäri, Sikokallio. Tervahaudan sisäosa. Kuva lounaasta.

AKDG7431:29. Ähtäri, Sikokallio. Rännikaivanto tervahaudan etelälaidassa. Kuva etelästä.

AKDG7431:30. Ähtäri, Sikokallio. Mahdollinen tervanpolttajien majan pohja. Kuva koillisesta.

AKDG7431:31. Ähtäri, Tiensaarenkangas. Tervahauta erottuu kuvan keskellä matalana kumpareena, jossa kasvaa tiheämpää metsää. Kuva lännestä.

AKDG7431:32. Ähtäri, Tiensaarenkangas. Etualalla suorakaiteenmuotoinen kaivanto, joka on mahdollisesti tervanpolttajien majan pohja. Taustalla tervahauta. Kuva etelästä.

AKDG7431:33. Ähtäri, Tupala. Tupala. Tervahaudan vallin ja rännin päältä on ajettu metsäkoneella ja maaperä on rikkoontunut. Kuva idästä.

AKDG7431:34. Ähtäri, Tupalalanusneva. Tervahaudan vallit ja sisäosa. Kuva etelästä.

AKDG7431:35. Ähtäri, Tupalalanusneva. Kiviröykkiö tervahaudan vieressä. Kuva idästä.

AKDG7431:36. Ähtäri, Miilukangas. Eteläisempi hiilimiilun pohja oli merkitty pötkelökannoilla v. 2019 hakuiden yhteydessä. Kuva lännestä.

AKDG7431:37. Arpainen-järvi tuulivoimahankealueen itälaidalla. Kuvauskopterin kuva kaakosta.

AKDG7431:38. Uusi voimajohto on suunniteltu inventointialueen itäosassa nykyisen voimajohdon viereen. Kuva suunnitellun voimajohdon eteläpäästä. Kuvassa sähköasema Itämaellä ja nykyinen voimajohto. Kuvauskopterin kuva kaakosta.

AKDG7431:39. Tuulivoimahankealueen maisemaa autioituneen Kasakan tilan itäpuolella. Alue on nykyisin asumaton korpea. Horisontissa näkyy Konttisuon tuulivoimapuiston voimaloita. Kuvauskopterin kuva lännestä.

AKDG7431:40. Ähtäri, Mustikkakoski. Mustikkakoski löytöpaikan länsipuolella. Kuva pohjoisesta.

AKDG7431:41. Ähtäri, Mustikkakoski. Löytöpaikka on merkitty tasaiselle kostealle alueelle. Kuva lounaasta.

AKDG7431:42. Ähtäri, Mustikkakoski. Koekuopissa oli vetinen turve ja sen alla paksu huuhtoutumiskerros. Alava joen viereinen alue on ilmeisesti tulvinut usein. Kuva lounaasta.

Lähteet

Arkistolähteet

Hämäläinen, Heikki 2010: Ähtärin kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museoviraston arkisto.

Pesonen, Petro 2014: Ähtäri. Muinaisjäännosten tarkastuksia. Museovirasto, Kulttuuriympäristöpalvelut-osasto. Museoviraston arkisto.

Saukkonen, Jyri ja Kotivuori; Hannu 1981: Ähtärin muinaisjäännökset – luettelo vuodelta 1981. Museoviraston esihistorian toimisto. Museoviraston arkisto.

Sepänmaa, Timo 2014: Soini. Konttisuus, tuulivoimapuiston muinaisjäännoisinventointi. Mikroliitti Oy. Museoviraston arkisto.

Internet-lähteet

Kansallisarkiston verkkopalvelut, www.arkisto.fi

Kotimaisten kielten keskus (Kotus), nimiarkisto. [Nimiarkisto](http://nimiarkisto.fi)

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. [Avoimien aineistojen tiedostopalvelu \(maanmittauslaitos.fi\)](http://avoimien.aineistojen.tiedostopalvelu.fi)

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

Paituli-latauspalvelu, [Paituli - Home \(csc.fi\)](http://paituli.csc.fi)

Vanhat kartat -sivusto www.vanhatkartat.fi

Luettelo inventoinnissa käytetyistä historiallisista kartoista

Pitäjänskartat 1846

2242 04+05 Soini, Ähtäri: [Aineiston tiedot - Kansallisarkisto | Asiointipalvelu Astia \(narc.fi\)](http://aineiston.tiedot-kansallisarkisto.fi/asiointipalvelu/Astia/narc.fi)

2242 05 Soini <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5715374354&aineistoid=2385091131>

2242 07 Ähtäri <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5715140388&aineistoid=2385093829>

2242 08 Soini <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5715140892&aineistoid=2385097623>

Uudistuskartat, ei digitoitu

E50:29/1-2 Kivijärvi; N:o 6 Rasianaho, karta och beskrifning (1881-1881): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2536009729

E79:4/15-20 Ähtäri; Rasinmäki 0,2222 N:o 3, RN:o 3:15-17, halkomiskartta ja asiakirjat (1911-1911): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2536026286

E50:29/11-17 Kivijärvi; N:o 12 Patamaaho, halkomiskartta ja asiakirjat (1899-1899): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2536009855

E51b:40/3 Kivijärvi; N:o 9 Kasakka, karta öfver en del omkretsraer med rösebeskrifning (1853-1853): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2536009666

E50:11/1-12 Ähtäri; N:o 1, 2, 3, 5 och nybygge N:o 8, 9, 10, 11 och 12 i denna samt N:o 8 i Kivijärven-kukko af Soini socken (Nysölä samfällighet), storskiftskarta med delnings- och rösebeskrifning (1832-1832): https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2536025341

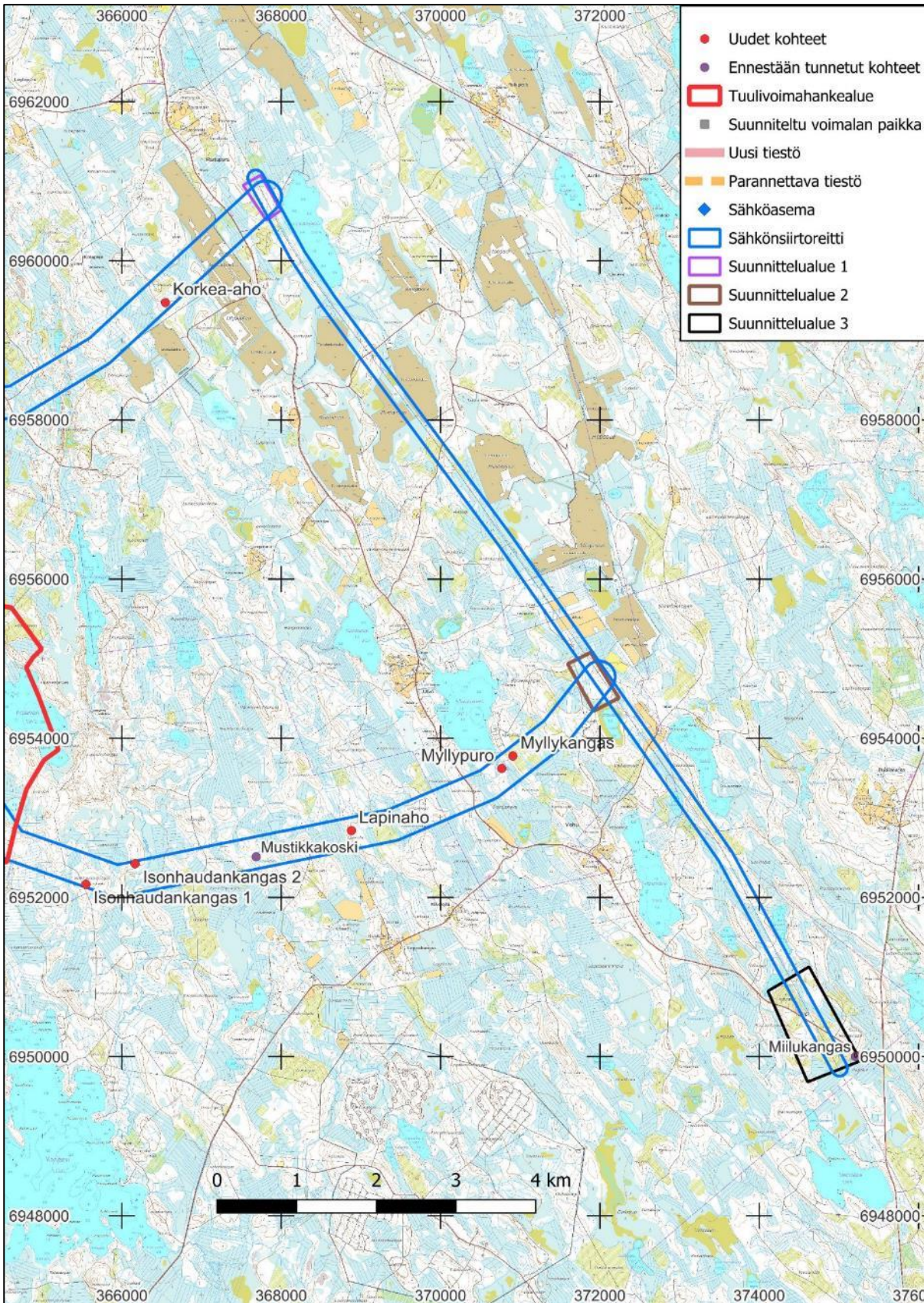
E51:13/1-10 Ähtäri, Kivijärvi; N:o 1, 2 och 4 i denna samt N:o 11 i Liesjärvi by af Keuru socken: storskiftskarta med delnings- och rösebeskrifning, karta uppt. N:o 5-10 och 12 några nybygges rån äfvensom kronoöfverloppsjord med beskrifning. [Aineiston tiedot - Kansallisarkisto | Asiointipalvelu Astia \(narc.fi\)](#)

E51:11/1-14 Soini, Kivijärvi. Hemman N:o 1-7, nybygge N:o 8-14 och kronoöfverloppsjord i denna samt N:o 3 och 11 i Kivijärvi by af Ähtäri socken: ägokarta med delnings- och utbrytningsinstrument jämte beskrifning öfver hemmans N:o 2-4 skogsränte ägor

[Aineiston tiedot - Kansallisarkisto | Asiointipalvelu Astia \(narc.fi\)](#)

Kihlakunnan kartta 1851: https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2390240343

Koostekartta. Kohteet sähkösiirtoreiteillä

Soini, Korkea-aho, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6959476, I: 366546, Z: 220

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee 600 metriä Ulpassuon turvetuotantoalueen länsipuolella, 200 metriä Korkea-ahon talosta etelään, etelään viettävässä rinteessä. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta, puusto noin 30-vuotiasta.

Tervahaudan sisäosan kuoppa on halkaisijaltaan noin 7 metriä ja 1,3 metriä syvä. Vallit erottuvat selvästi, niiden korkeus on noin metri ja leveys 2–3 metriä. Tervahaudan leveys vallien ulkoreunasta mitattuna on noin 15 metriä. Ränni on kolme metriä pitkä, metrin leveä ja 1,5 metriä syvä vallin reunassa.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 7.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:1

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

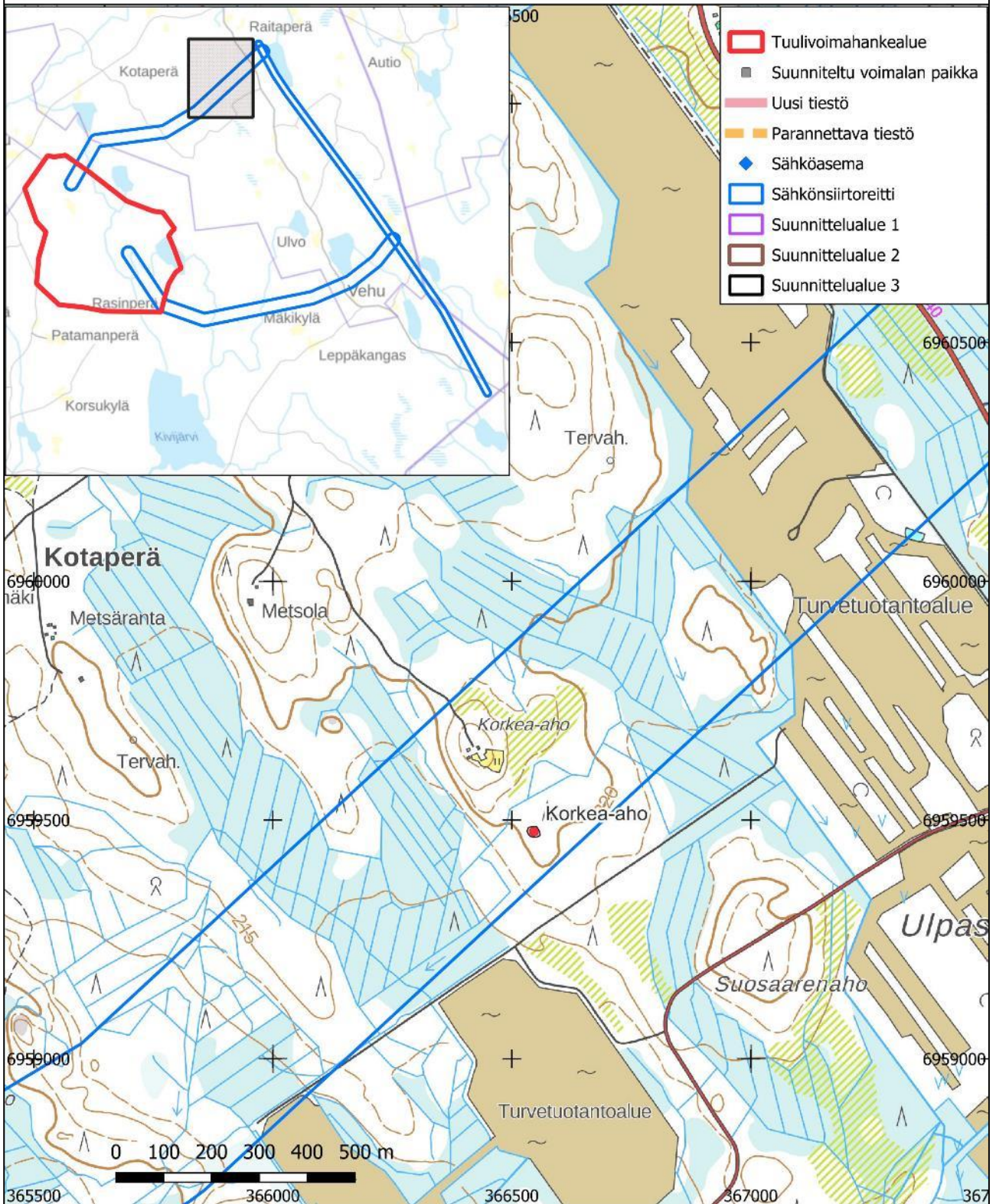

Kuva 8. AKDG7431:1. Ähtäri, Korkea-aho. Tervahauta kuvattuna idästä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Soini, Korkea-aho, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Soini, Myllykangas, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6953777, I: 370908, Z: 215

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee 200 metriä Ulvotuinen-järven eteläpäästä 200 metriä itään Myllykankaalla, loivasti lounaaseen viettävällä hakkuuaukealla. Maaperä on hiekkamoreenia. Tervahaudassa kasvaa tiheää vesakkoa ja taimikkoa, sen kohdalle on hakkuissa jätetty ryhmä korkeita pötkelökantoja merkiksi. Tervahaudan vallit ovat metrin korkeat ja noin 5 metriä leveät, sisäosan kuoppa on 1,5 metriä syvä ja viitisen metriä leveä. Lounaisreunassa on kapea, puoli metriä leveä ja syvä sekä 3 metriä pitkä rännikaivanto.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 3.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:2

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

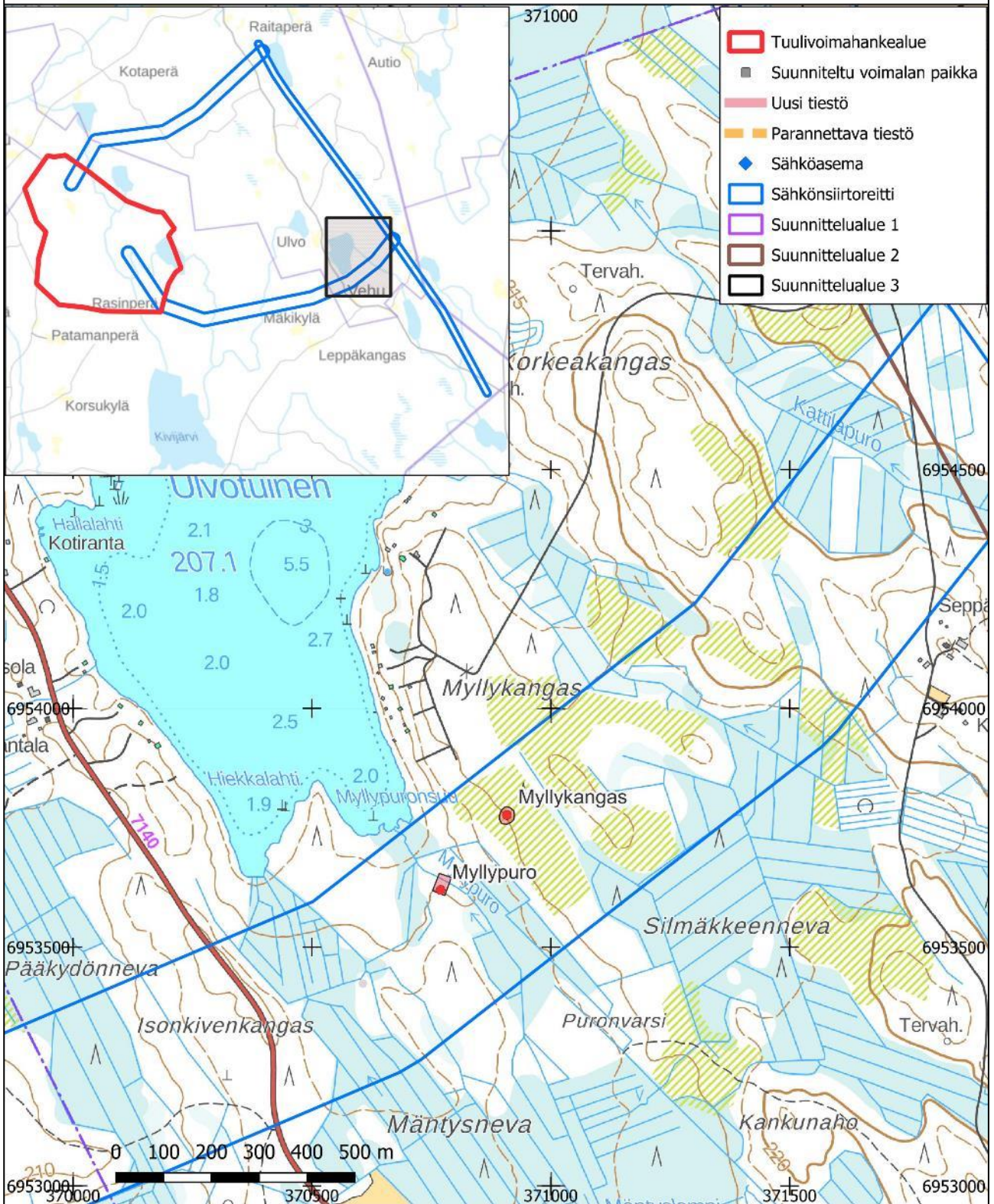

Kuva 9. AKDG7431:2. Ähtäri, Myllykangas. Tervahautaan on jätetty merkiksi korkeita pötkelökantoja. Kuva idästä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Soini, Myllykangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Soini, Myllypuro, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, vesimyllyt, historiallinen

Soini, Myllypuro, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Vesimyllyt

Laji: Muu kulttuuriperintökohde **Ajoitus:** Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6953620, I: 370769, Z: 215

Koord. selite: Gps-koordinaatit Myllypuron laidalla olevista painanteista.

Inventointihavainnot:

Ulvotuinen-nimisen järven eteläpäähän laskee Myllypuro, johon on merkitty myllynpaikka vuoden 1816 isojakokartassa (KA E51:13/1–10.), mylly on merkitty myös pitäjänkarttaan vuodelta 1846 (2242 07 Soini).

Myllypuro on kapea, noin metrin leveä ja virtaa hyvin hitaasti järven läheisyydessä, mutta noin 150 metriä järven rannasta on hieman nopeammin virtaava kohta, jossa puroa on perattu ja kiviä on erityisesti puron pohjoisreunalla, mahdollisesti pienen vesimyllyn paikka on ollut tässä. Paikka täsmää historiallisten karttojen merkintöjen kanssa.

Myllypuron eteläpuolella noin 10 metriä purosta on 3x5metrin kokoinen suorakulmainen painanne, syvyys puoli metriä, johon johtaa puron suunnasta 1,5 metriä pitkä, vajaa puoli metriä syvä ja 70 cm leveä ”käytävä”. Tästä painanteesta neljä metriä länteen on toinen halkaisijaltaan 2 metriä oleva painanne, syvyydeltään puoli metriä. Edellä mainittujen ympärillä on myös pari muuta epämääräisempää painannetta. Todennäköisesti nämä liittyvät vesimyllyn toimintaan, suorakaiteen muotoinen painanne on todennäköisesti rakennuksen paikka. Rakennusten kivijalkoja tai myllyyn liittyviä kivirakenteita tai myllynkiviä maastossa ei näkynyt eikä niitä usein olekaan havaittavissa vanhojen puromyllynpaikkojen kohdalla.

Aluerajaus sisältää painanteet ja puron uoman, jossa kivirakenteita. Kohde on luokiteltu muuksi kulttuuriperintökohdeeksi, koska ei ole selvää, onko mylly 1800-lukua vanhempi.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:3–4

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

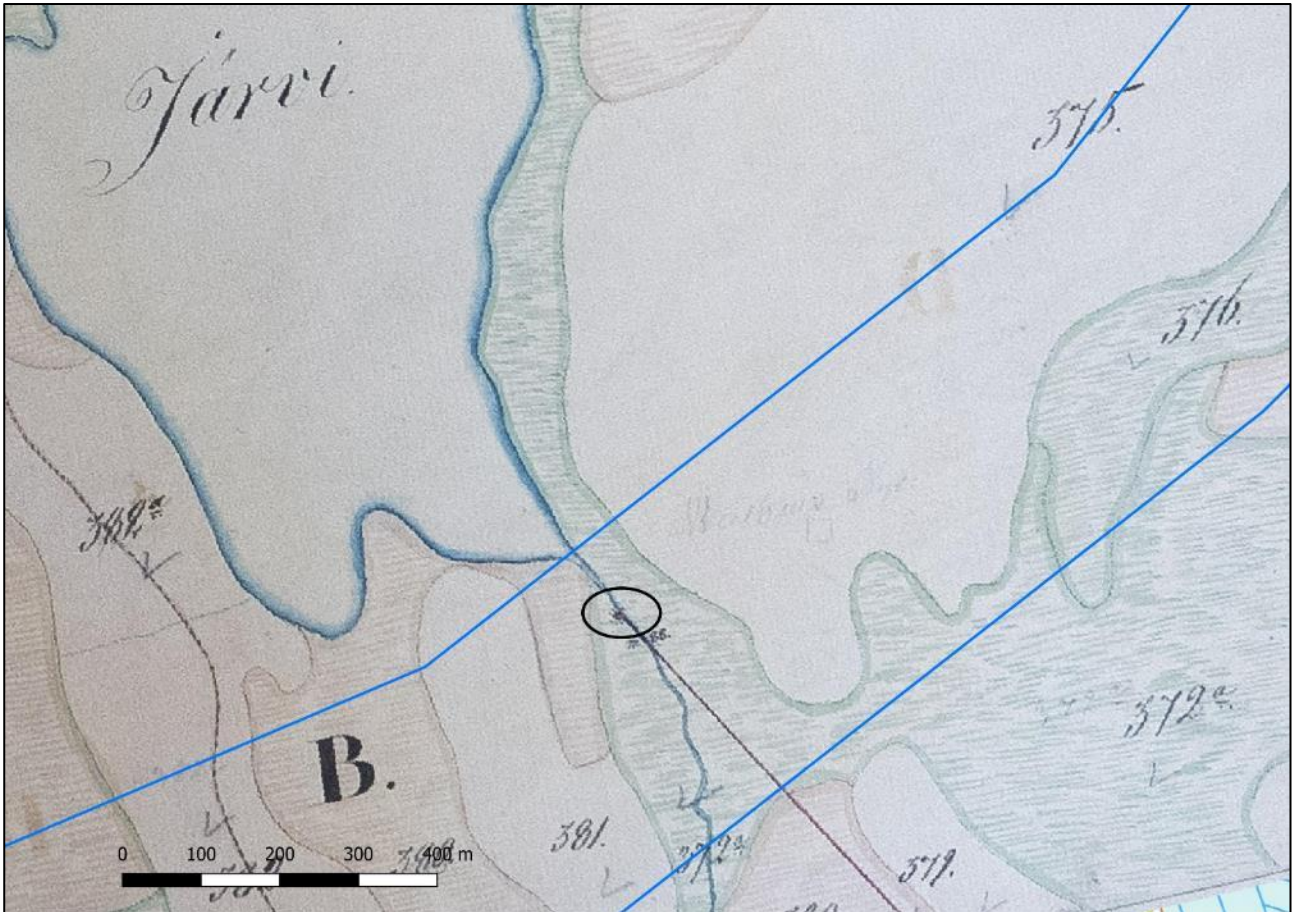
Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 10. AKDG7431:3. Ähtäri, Myllypuro. Perattua purouomaa, kuva idästä.

Kuva 11, AKDG7431:4. Ähtäri, Myllypuro. Suorakulmainen painanne, joka on luultavasti myllyn toimintaan liittyvän rakennuksen paikka. Kuva lännestä.

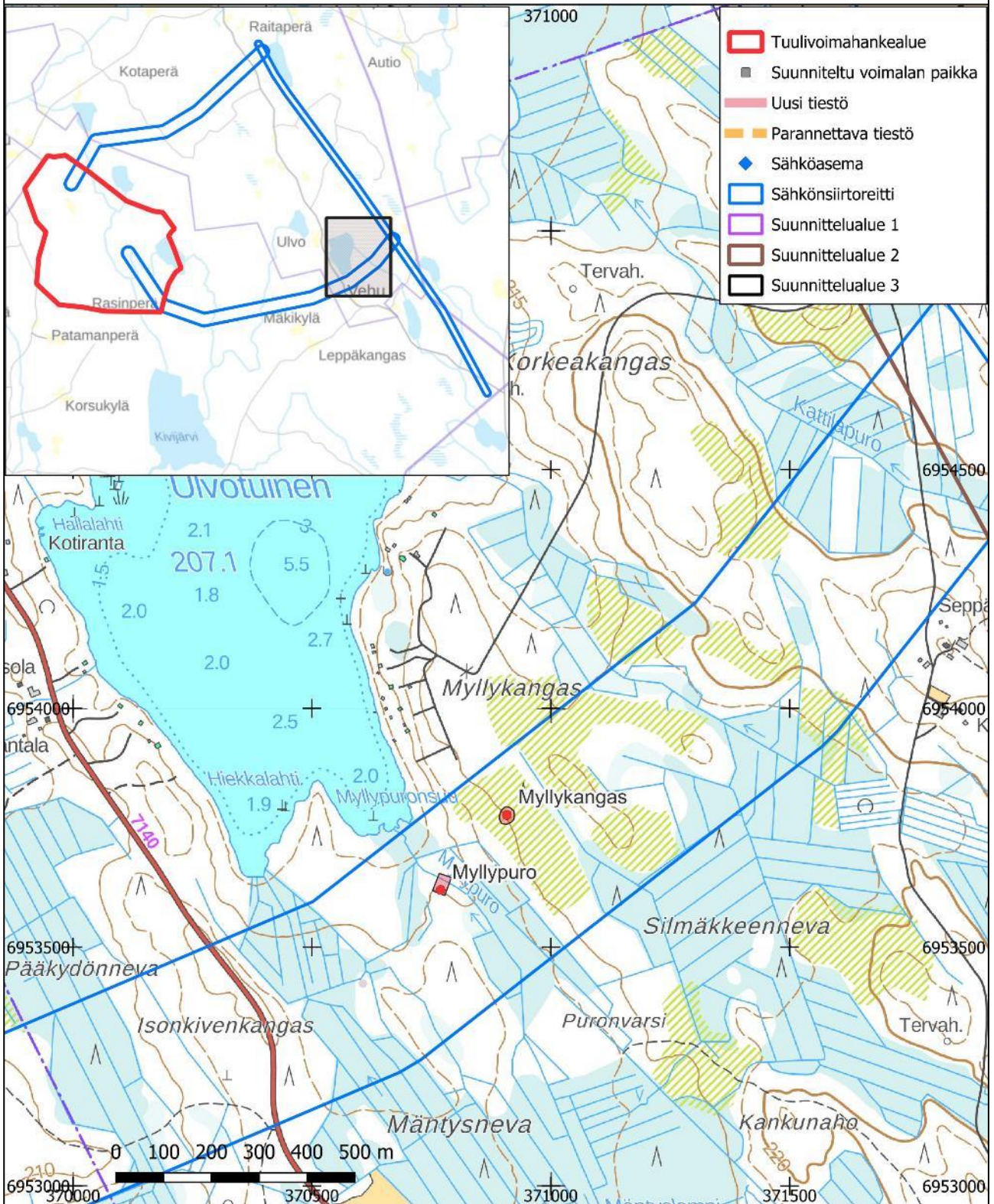

Kuva 12. Puomylly (ympyröity) on merkitty Kivijärven kylän isojakokarttaan.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Soini, Myllykangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Soini, Myllypuro, muu kulttuuriperintökohde, työ- ja valmistuspaikat, vesimyllyt, historiallinen

Ähtäri, Halla-aho 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6957186, I: 361015, Z: 205

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna.

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee 380 metriä Muikkulammen pohjoispäästä itään tiheässä sekametsässä, maaperä on hiekkamoreenia. Haudassa on reilun metrin korkeat vallit, joiden leveys on 3–4 metriä. Sisäosan kuoppa on maljamainen, leveys noin 10 metriä ja syvyys reilu metri. Tervahaudan läpimitta vallinen ulkoreunasta on noin 18 metriä. Rännikaivanto on tervahaudan koilliskulmassa, pituus 3 metriä ja leveys sekä syvyys puoli metriä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:5–6

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 13. AKDG7431:5. Ähtäri, Halla-aho 1. Tervahauta sijaitsee sekametsässä, lapio kuvan keskellä on tervahaudan vallin päällä. Kuva lännestä.

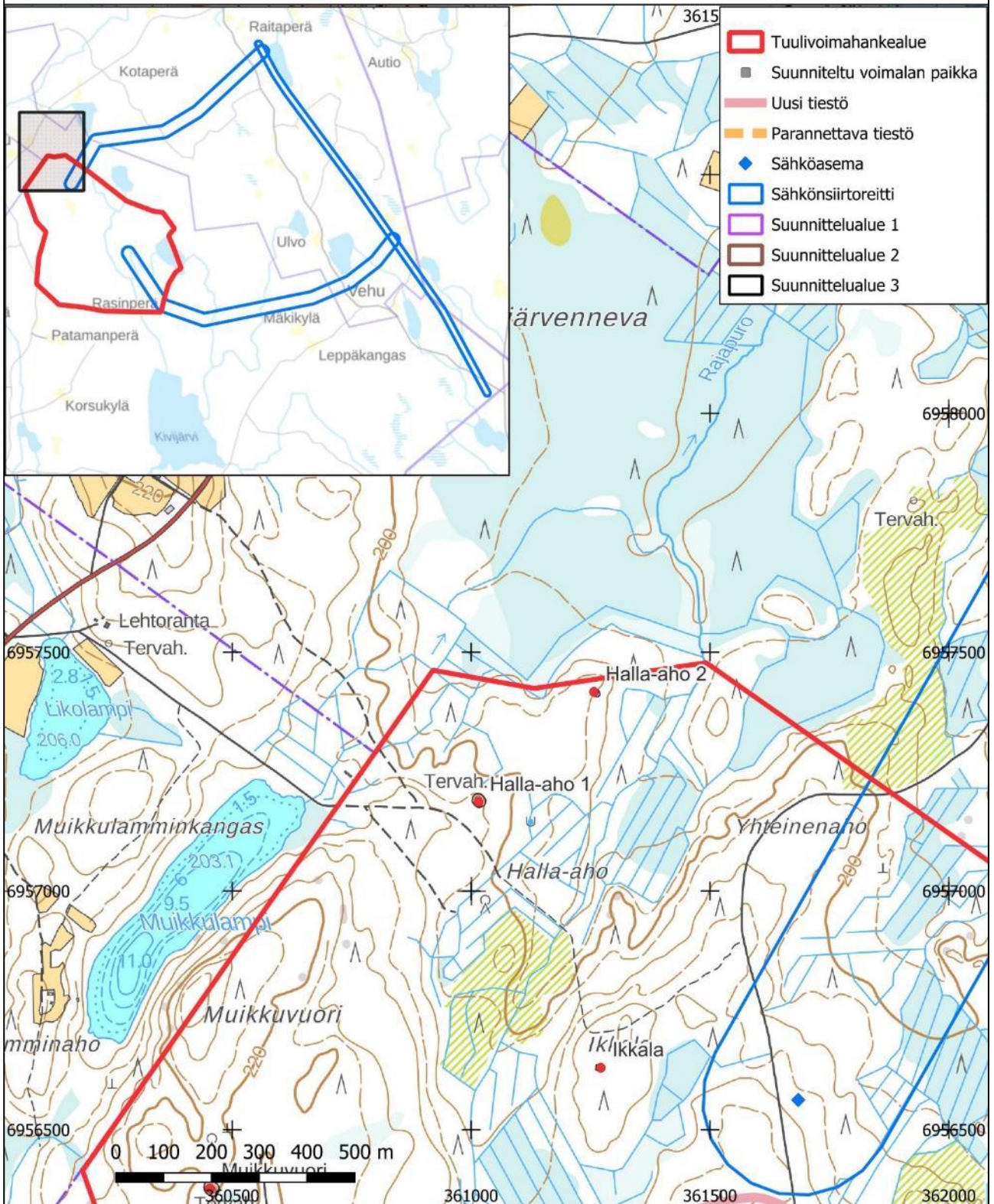

Kuva 14. AKDG7431:6. Ähtäri, Halla-aho 1. Tervahaudan sisäosaa. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Halla-aho 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Halla-aho 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Ikkala, muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, torpat, historiallinen

Ähtäri, Halla-aho 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6957417, I: 361257, Z: 205

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee Muikkulammen itäpuolella olevan Halla-ahon pohjoislaidalla nuorena istutuskuusikossa, loivasti itään viettävässä rinteessä. Tervahaudan sisälle ei ole istutettu puustoa, valleilla on taimikkoa. Maaperä on hiekkamoreenia. Tervahaudan sisäosa on laakean maljamainen, mutta sen keskellä on kuoppa, jonka halkaisija on metri ja syvyys puoli metriä. Tervahautaa ympäröivä valli on alarinteen puolella noin metrin korkea ja ylärinteessä sulautuu maan tasalle. Vallin leveys on pari metriä. Tervahaudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna on 13–14 metriä. Tervahaudan vallin vieressä, eteläreunassa, on pari metriä halkaisijaltaan oleva puoli metriä syvä kaivanto, joka on ehkä rännikaivanto.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:7–8

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 15. AKDG7431:7. Ähtäri, Halla-aho 2. Tervahaudan sisäosaa. Kuva pohjoisesta.

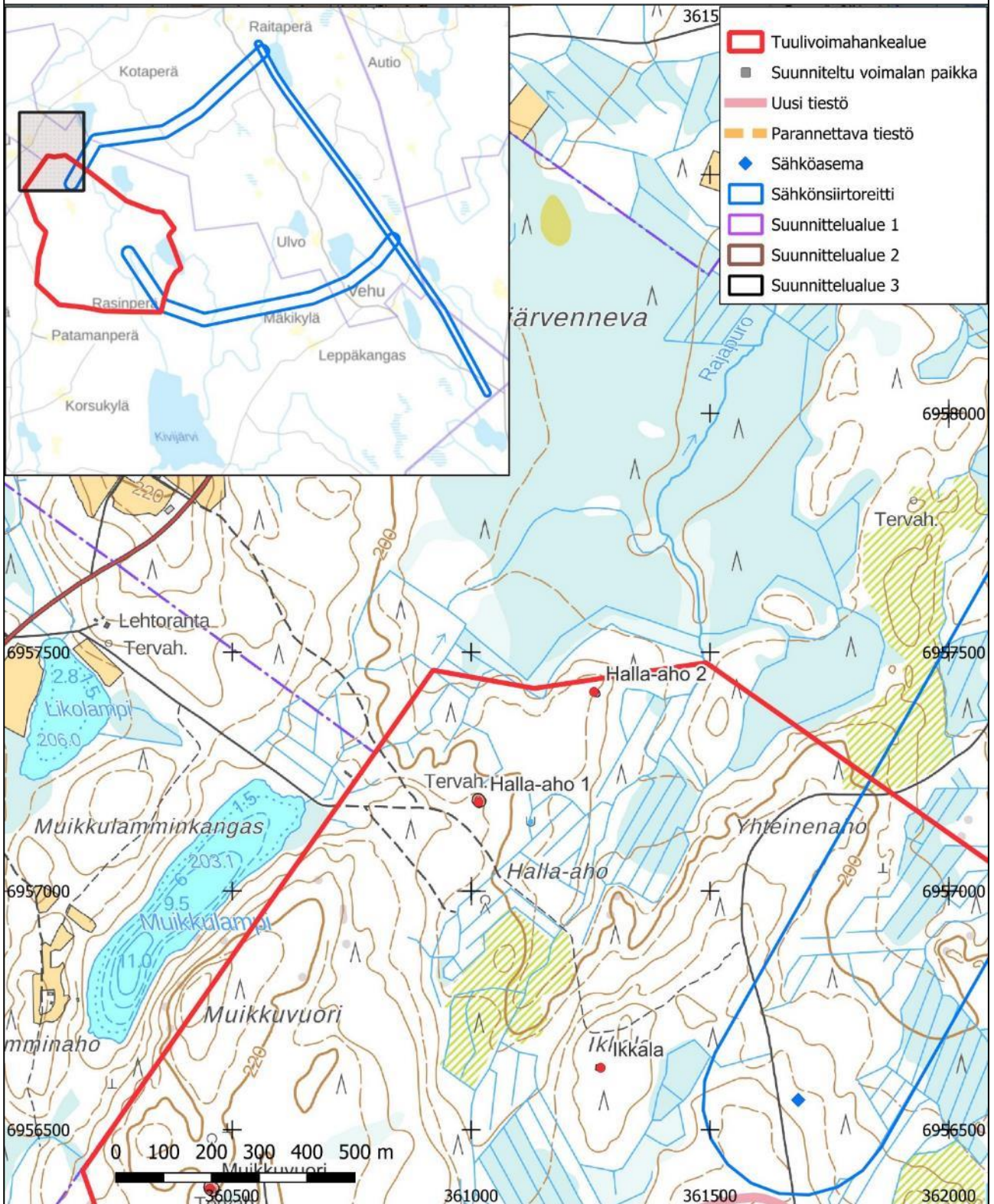

Kuva 16. AKDG7431:8. Ähtäri, Halla-aho 2. Tervahauta on nuoressa kuusikossa. Kuva pohjoisesta.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Halla-aho 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Halla-aho 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Ikkala, muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, torpat, historiallinen

Ähtäri, Ikkala, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat

Alatyyppi: Torpat

Laji: Muu kulttuuriperintökohde

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6956630, I: 361271, Z: 205

Koord. selite: Gps-koordinaatti torpan kivijalasta

Inventointihavainnot:

Torpan kivijalka sijaitsee noin 800 metriä Kasakan talon pohjoispuolella, peruskartassa on nimi Ikkala. Ikkala on ollut Kasakan talon torppa, se on ilmeisesti perustettu 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa. Torppaa ei ole merkitty 1800-luvun alun isojakokarttaan tai vuoden 1842 pitäjänkarttaan. Torpan perusta näkyy sammaloituneena multapenkana, joka on noin 20 cm korkea ja puolisen metriä leveä, koko noin 5x6 metriä. Perustan itäreunassa on sammalen peittämä uuninjäännös, joka on kolmisen metriä halkaisijaltaan ja korkeudeltaan noin metri. Torpan ympäristö kasvaa vanhaa kuusikko. Torpan jäännös on iältään nuori, mutta se on säilynyt vahingoittumattomana ja hyvä muinaisjäännöstyyppin edustaja.

Aluerajaus sisältää torpan perustan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:9

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

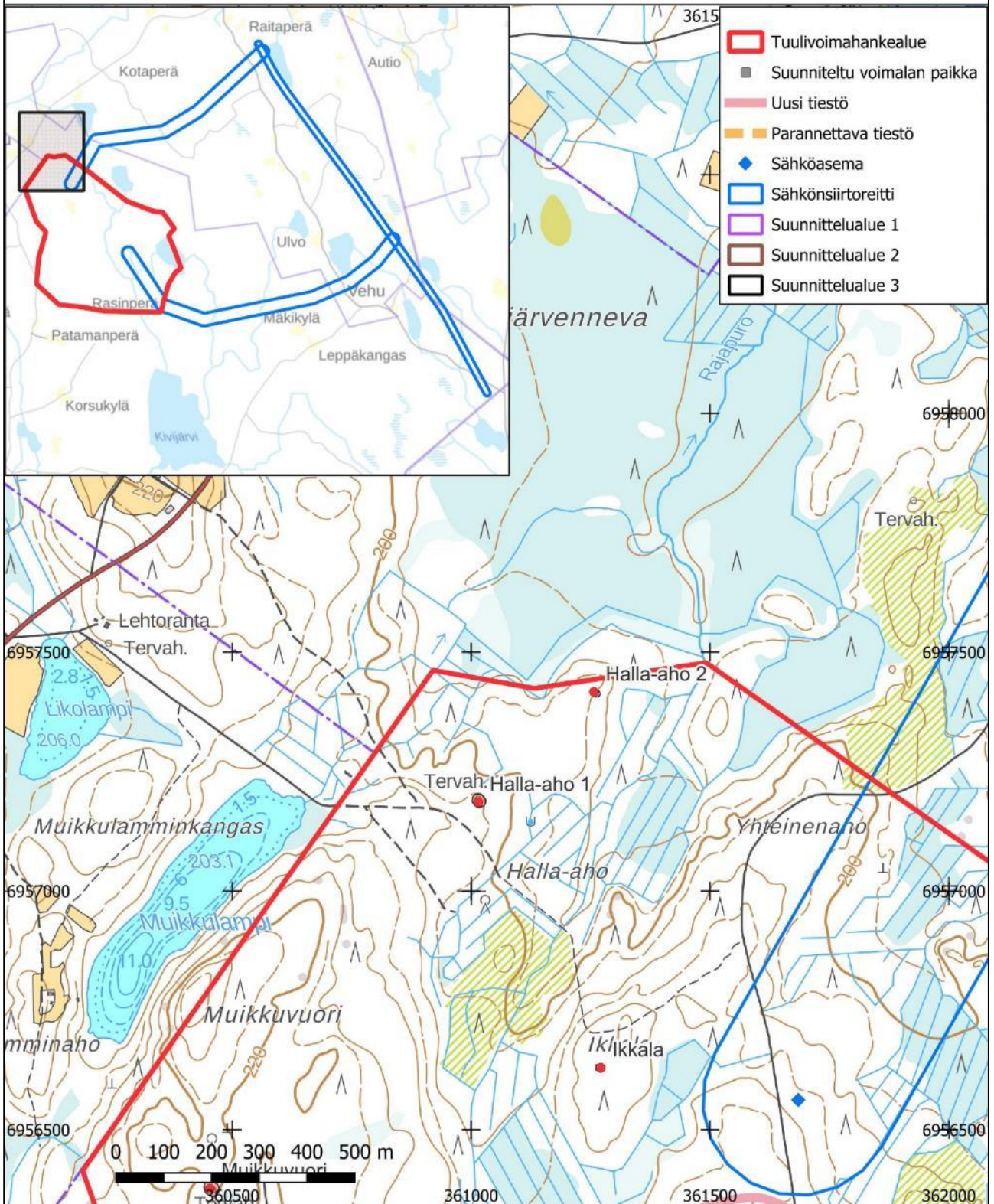

Kuva 17. AKDG7431:9. Ähtäri, Ikkala. Torpan perusta ja uunin jäännökset ovat lapion takana, mutta erottuvat kuvassa huonosti. Kuva idästä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Halla-aho 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Halla-aho 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen
 Ähtäri, Ikkala, muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, torpat, historiallinen

Ähtäri, Isonhaudankangas 1, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6952165, I: 365549, Z: 200

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskartalle merkitty tervahauta sijaitsee 1,8 km Kivijärvestä pohjoiseen Isonhaudankankaalla, 30 metriä tervahaudan länsipuolella kulkee metsäautotie. Tervahaudassa kasvaa koivuja ja muita lehtipuita ja saniaisia. Tervahauta on läpimitaltaan noin 25 metriä mitattuna vallien ulkoreunasta. Eteläreunasta lähtee parikymmentä pitkä rännikaivanto, joka on vallin kohdalla pohjalta metrin leveä ja päältä 3 metriä, syvyys vallin kohdalla noin 1,5 metriä. Kaivanto kapeenee puoli metriä leveäksi ja puoli metriä syväksi muutaman metrin päässä haudasta. Vallit ovat paikoin 1,5 metriä korkeat, päältä tasaiset ja leveydeltään noin 5 metriä. Haudan sisäosa on noin 15 metriä leveä ja maljamainen, syvyys on pari metriä. Haudan pohjoisosasta on pari metriä leveä käytävä vallin sisälle, jonka päässä on maakasa, vaikuttaa, että se on tehty koneella puskemalla.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:10–11

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 18. AKDG7431:10. Ähtäri, Isonhaudankangas 1. Tervahaudan kohdalla kasvillisuus on rehevämpää. Tervahauta kuvan keskellä. Kuva lännestä.

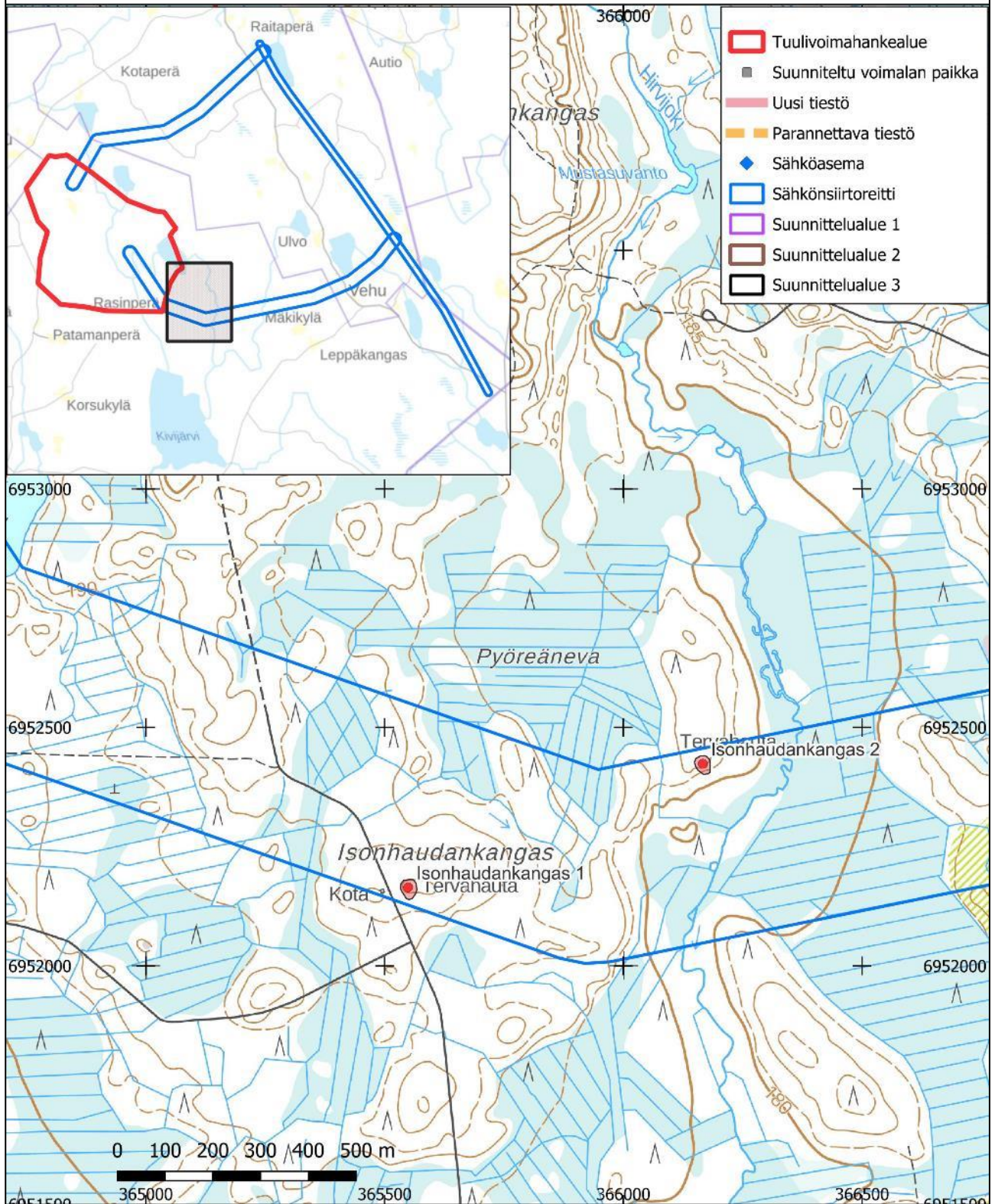
Kuva 19. AKDG7431:11. Ähtäri, Isonhaudankangas 1. Tervahaudan sisäosaa ja valleja. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Isonhaudankangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Isonhaudankangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Isonhaudankangas 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6952424, I: 366166, Z: 200

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskartalle merkitty tervahauta sijaitsee 2 km Kivijärvestä pohjoiseen, Isonhaudankankaalla, etelään viettävässä rinteessä, hiekkakankaalla mäntytaimikossa. Tervahaudan vallit ovat alarinteen puolella noin 1,5 metriä korkeat ja maldaltuvat ylärinteeseen, vallit ovat päältä 1–2 metriä leveät ja eläimet ovat kaivaneet onkaloita hiekkaisiin valleihin . Haudan sisäosa on maljamainen, syvimmällään noin 2 metriä. Tervahautaa kiertää ojakaivannot, joiden koko vaihtelee. Tervahaudan läpimitta ojien ulkoreunasta mitattuna on noin 25 metriä. Eteläreunassa on viisi metriä pitkä, metrin leveä ja puoli metriä syvä rännikaivanto.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:12

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

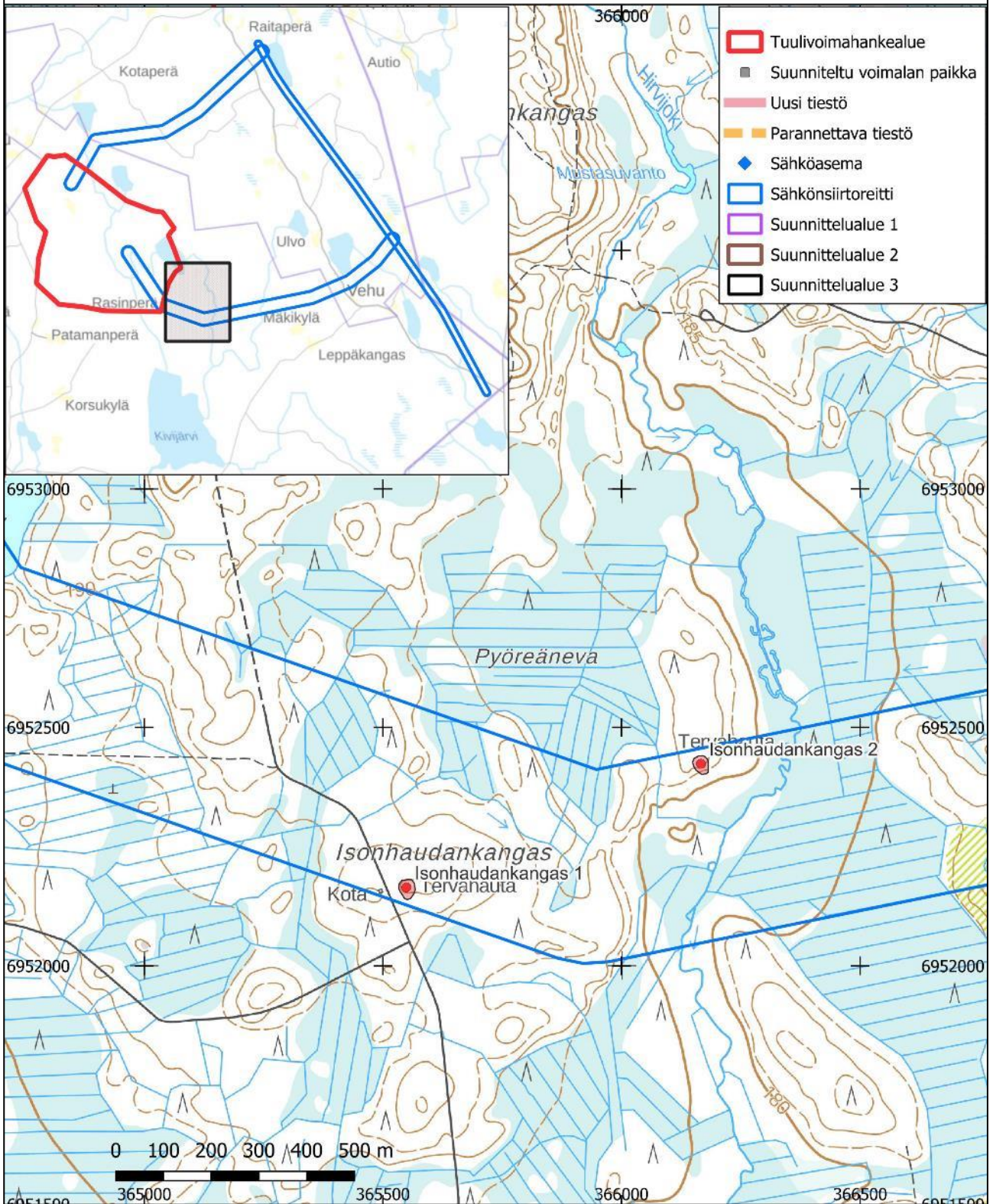
Kuva 20. AKDG7431:12. Ähtäri, Isonhaudankangas 2. Tervahauta on melko tiheässä taimikossa. Kuva idästä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Isonhaudankangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Isonhaudankangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Juoleikonkangas, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6954550, I: 362106, Z: 208

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee laajan Juoleikonnevan eteläpuolella, Juoleikonkankaalla, hakkuuaukealla olevassa säästöpuumetsikössä. Metsäautotie kulkee noin 60 metriä kohteen itäpuolella. Tervahauta on keskeltä suppilomainen, kuopan syvyys pari metriä. Tervahaudan vallit ovat leveydeltään 3–5 metriä, ylärinteen puolella vallit sulautuvat maastoon, alarinteen puolella korkeus on 1,2 metriä. Rännikaivanto on lounaiskulmassa, pituus viisi metriä, leveys metri ja syvyys puoli metriä. Tervahaudan läpimitta vallien ulkoreunasta mitattuna on noin 16 metriä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:13–14

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 21. AKDG7431:13. Ähtäri, Juoleikonkangas. Tervahaudan sisäosa. Kuva idästä.

Kuva 22, AKDG7431:14. Ähtäri, Juoleikonkangas. Tervahaudan rännikaivanto on katajien peittämä. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

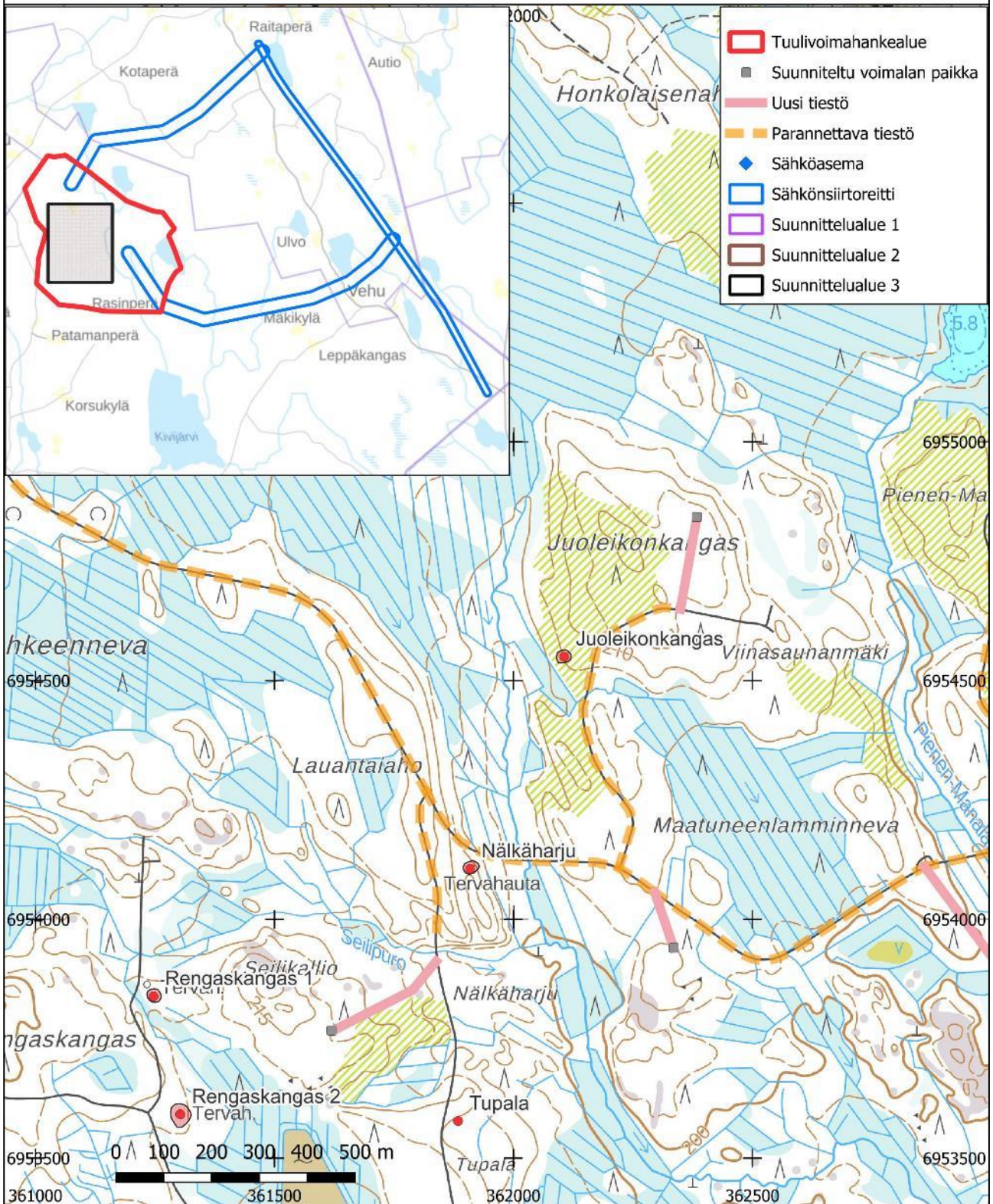
Ähtäri, Juoleikonkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Nälkäharju, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Kasakka, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Asuinpaikat **Alatyyppi:** Talonpaikat

Laji: Muu kohde

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6955861, I: 361636, Z: 217

Koord. selite: Koordinaatit on mitattu kartalta ja osoittavat puretun Kasakan talon paikkaa

Inventointihavainnot:

Kasakan talon tarkka perustamisajankohta ei selvinnyt arkistolähteistä, todennäköisimmin se on perustettu 1700-luvun lopulla tai 1800-luvun alussa. Talo on merkitty vuoden 1816 isojakokarttaan, jakoa on tehty vuosina 1788, 1802, 1804 ja 1816. Talo on myös vuoden 1842 pitäjänkartassa. Nimiarkiston vuoden 1971 tiedon mukaan kyseessä on Kasakka-nimisen miehen isojaon aikana raivaama tila, johon alkujaan kuului 1600 hehtaaria. Vuonna 1971 tila kuului Rosenlew-yhtiön maihin. Vuoden 1952 ilmakuvasssa pihapiirissä on ollut tusinan verran rakennuksia, nykyisin jäljellä on enää yksi iso piharakennus Nimiarkiston vuoden 1976 tiedon mukaan Kasakalla on ollut seitsemän torppaa: Ikkala, Vuorela, Kaukanen, Liikala, Moisio, Sivula ja Pikku-Sivula. Näiden lisäksi myös Tupala on mainittu Kasakan torppaksi.

Kohde on merkitty muuksi kohteeksi, koska se on iältään nuori ja vanhat rakenteet ovat hävinneet. Kohde huomioitiin inventoinnissa, ettei sen ikä tai suojelustatus jäisi epäselväksi ja koska kyseessä on ainoa vanha asuinpaikka tuulivoimahankealueella.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:15

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 23, AKDG7431:15. Ähtäri, Kasakka. Kasakan talon rakennuksista on säilynyt enää navetta. Nykyisellä pellolla ja ollut lukuisia rakennuksia vielä 1950–1960-luvulla, talo on ilmeisesti sijainnut kuusikon kohdalla. Kuvauskohterin kuva pohjoisesta.

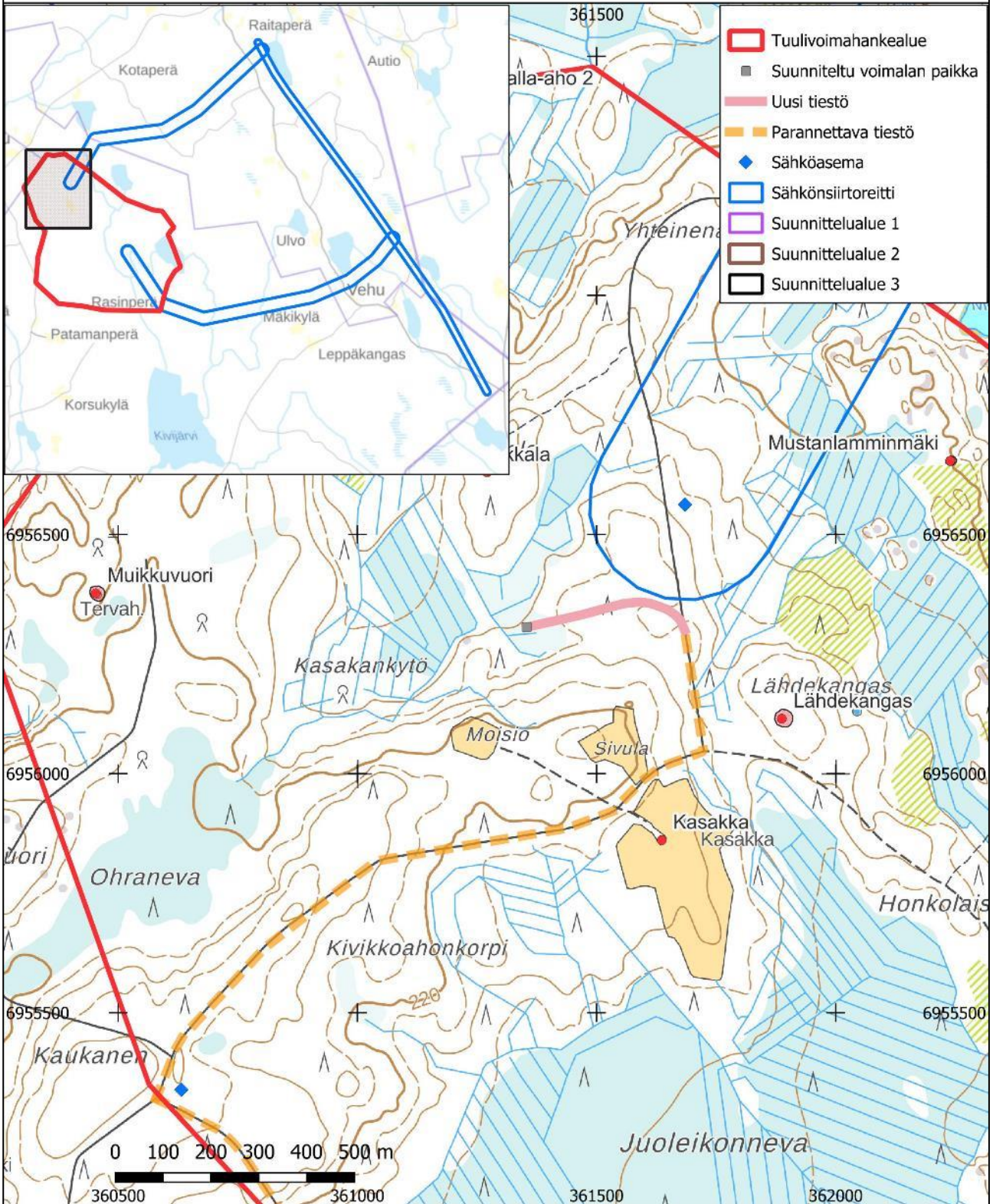
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Kasakka, muu kohde, asuinpaikat, talonpaikat, historiallinen

Ähtäri, Lähdekangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Muikkuvuori, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Lapinaho, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6952841, I: 368884, Z: 200

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee laajan Vehun kylästä 3 km länteen, Lapinaho-nimisellä paikalla. Maaperä on hiekkaa ja haudan päällä ja ympärillä on kuusikko, joka alaosaan on melko avoin. Tervahautaa kiertää oja, joka on 0,5–1 metriä leveä ja puoli metriä syvä. Ojan reunasta nousee tervahaudan metrin korkuinen valli, valli on päältä tasainen, leveys 2–3 metriä. Sisäosa on loiva, maljamainen, ja sen keskellä on kuoppa, jonka läpimitta on 3 metriä ja syvyys puoli metriä. Tervahaudan läpimitta ojan ulkoreunasta mitattuna on noin 15 metriä. Pohjoisreunassa on rännikaivanto, pituus noin 10 metriä, leveys vallin reunassa noin metri, mutta kaivanto kapenee etäännyessään haudasta.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:16–17

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 24. AKDG7431:16. Ähtäri, Lapinaho. Tervahauta. Kuva etelästä.

Kuva 25. AKDG7431:17. Ähtäri, Lapinaho. Tervahaudan ränni laskee pohjoispuolelle. Kuva pohjoisesta.

Ähtäri, Lähdekangas, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6956115, I: 361887, Z: 213

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee Lähdekankaalla, 350 metriä Kasakan tilasta koilliseen. Tervahaudan keskellä on matala painanne, mutta muuten se on sisäosaltaan tasainen, Hautaa ympäröi valli, jonka korkeus on noin metri ja leveys 1–2 metriä. Itäosasta valli on poistettu. Maaperä on hiekkaa ja tervahaudan kohdalla on tiheähkö sekametsä. Eteläreunassa on 5 metriä pitkä ja 1,5–2 metriä leveä ja metrin syvä kaivanto, ilmeisesti rännikaivanto. Lähdekankaalla on ollut myös torppa, mutta sen jäännöksiä inventoinnissa ei löydetty. Tervahaudan ympäristössä on epämääräisiä kuoppia ja kasvilisuus rehevämpää, joten torppa luultavasti on ollut näillä paikkein.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:18

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 26. AKDG7431:18. Ähtäri, Lähdekangas. Tervahaudan sisäosa on tasainen. Kuva idästä.

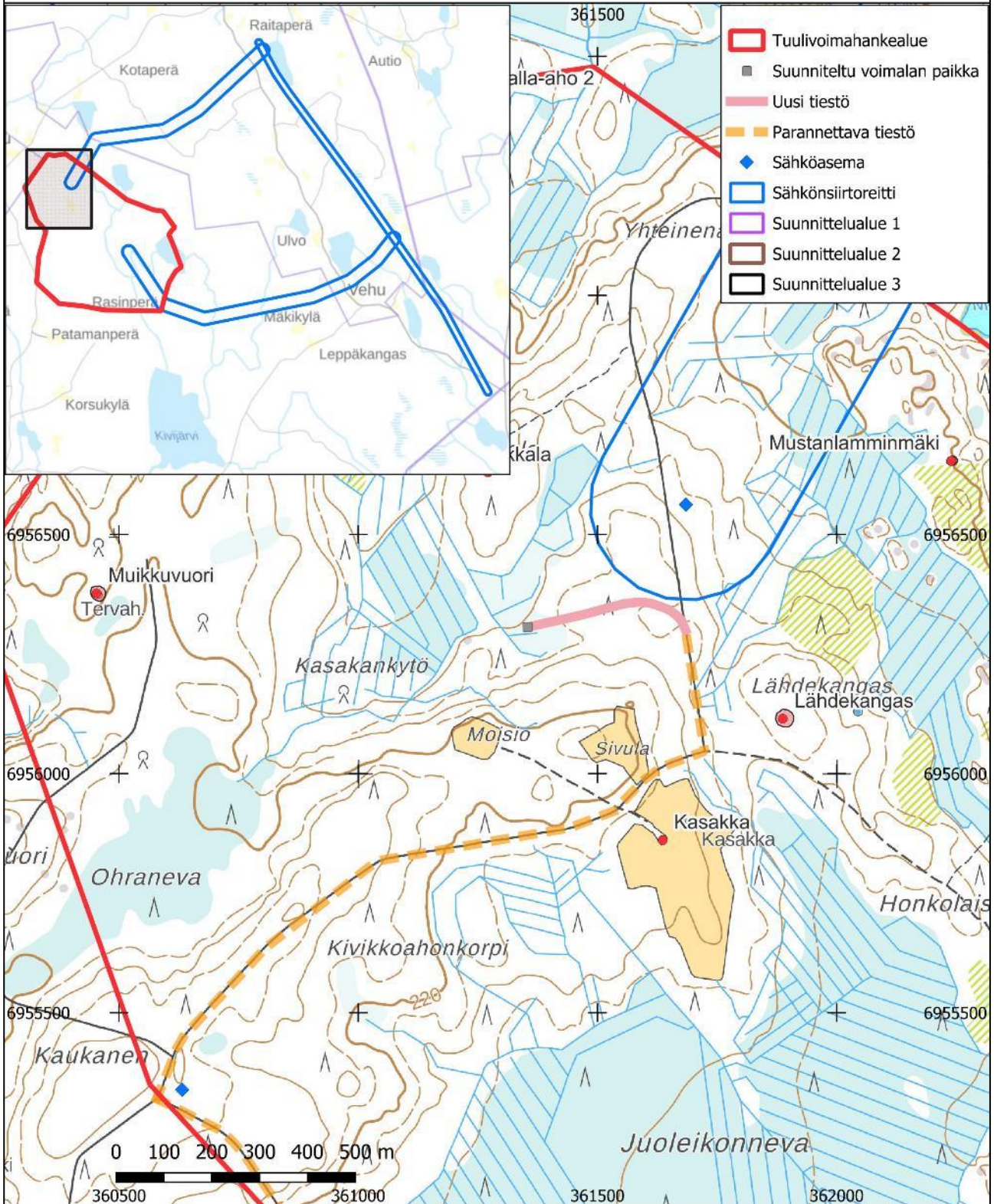
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Kasakka, muu kohde, asuinpaikat, talonpaikat, historiallinen

Ähtäri, Lähdekangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Muikkuvuori, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Miilukangas, muinaisjäännöstunnus 1000036830**Muinaisjäännöstyyppi:** Työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** Hiilimiilut**Laji:** Kiinteä muinaisjäännös**Ajoitus:** Historiallinen**Koordinaatit ETRS-TM35FIN:** P: 6953280, I: 361890, Z: 215**Koord. selite:** Koordinaatti hiilimiilun pohjan kohdalta gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna**Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:**

Ilmoitus Metsähallitukselta tervahaudasta - maastotarkastus tehtävä. Puut poistettu päältä ja merkitty maastoon.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Kohteesta oli ilmoittanut Metsähallitus vuonna 2019. Peruskarttaan kohde on merkitty tervahaudaksi, mutta tarkastuksessa kävi selville, että kysymys on ilmeisesti kahdesta hiilimiilun pohjasta, jotka sijaitsevat vierekkäin etelä-pohjoissuuntaisesti. Inventointiaikaan ilmoituksesta oli jo 5 vuotta ja alue oli vesakoitunut ja kasvoi heinää, joten havaintomahdollisuudet olivat heikot. Eteläisemmän miilunpohjan kohdalle on jätetty pystyyn muutamia pötkelökantoja merkiksi. Tässä kohtaa havaittiin heikosti erottuvia ojakaivantoja, jotka tulkittiin yleensä pystymiiluja kiertäviksi kaivannoiksi. Tarkkaan katsottaessa miilun pohja erottui hyvin matalana kumpuna. Tämän miilun pohjoispuolella oleva miilun pohja ei erottunut maastossa, mutta paikalla havaittiin selvä hiili/nokikerros. Aluetta oli laikkumätästetty, joten pitkittäiset, miilun pohjaa ympäröivät, ojakaivannot eivät erottuneet. Molemmat miilun pohjat voi kuitenkin hahmottaa ilmalaserkeilausaineiston avulla. Pohjoisempi miilun pohjista on kuitenkin pahoin vaurioitunut metsän uudistuksessa.

Aluerajaus perustuu maastohavaintoihin ja ilmalaserkeilausaineistoon ja sisältää miilun pohjat ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024**Digikuvat:** AKDG7431:36**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -

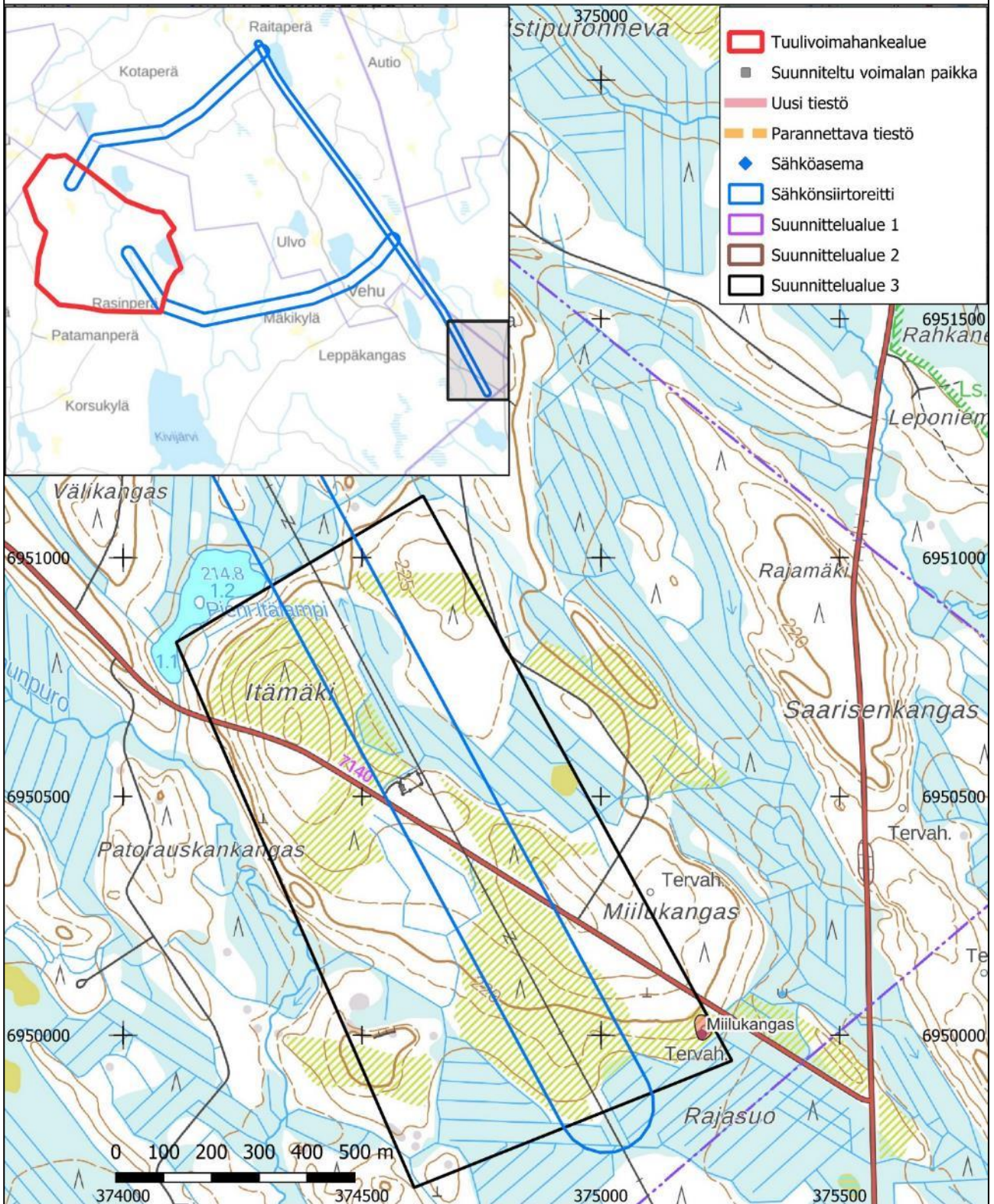

Kuva 27. AKDG7431:36. Ähtäri, Miilukangas. Eteläisempi hiilimiilun pohja oli merkitty pötkelökannoilla v. 2019 hakkuiden yhteydessä. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Miilukangas, 1000036830, kiinteä muinaisjäänös, työ- ja valmistuspai-kat, hiilimiilut, historiallinen

Ähtäri, Muikkuvuori, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat **Alatyyppi:** Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6956377, I: 360453, Z: 220

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskartalle merkattu tervahauta sijaitsee Muikkuvuoren eteläosassa, noin 250 metriä Soinin rajasta itään. Tervahauta on läpimitaltaan noin 16 metriä. Sisäosa on tasainen, läpimitta noin 8 metriä, sitä kiertää rengasmaisesti noin metrin korkea 2–4 metriä leveä valli. Päällä on varttunut sekametsä ja maaperä on hiekkaa, johon eläimet ovat kaivaneet onkaloita. Tervahaudan itäreunassa on metrin leveä ja pari metriä pitkä kuoppa, ilmeisesti rännin paikka.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:19–20

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 28. AKDG7431:19. Ähtäri, Muikkuvuori. Tervahauta, kuva koillisesta.

Kuva 29. AKDG7431:20. Ähtäri, Muikkuvuori. Tervahaudan sisäosa on melko tasainen lukuun ottamatta eläinten kairantoja. Kuva etelästä.

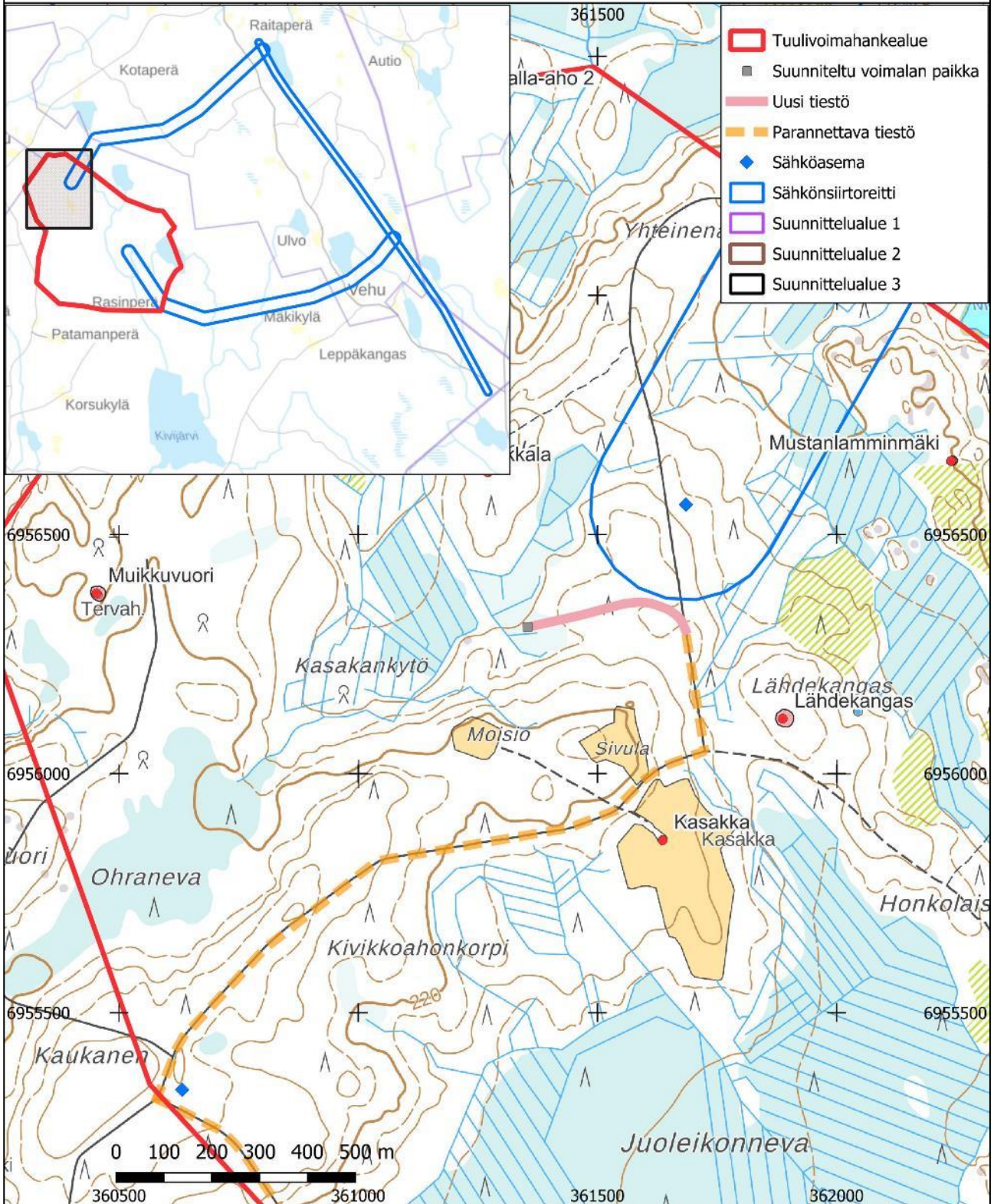
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Kasakka, muu kohde, asuinpaikat, talonpaikat, historiallinen

Ähtäri, Lähdekangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Muikkuvuori, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Mustalamminmäki, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat

Alatyyppi: Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6956654, I: 362239, Z: 200

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee Iso-Manalainen-nimisestä järvestä 800 metriä länteen ja Mustalamminmäen Mustanlamminmäen länsipuolella, itään viettävässä rinteessä. Heti eteläpuolella on hakkuualue. Maaperä on hiekkamoreenia. Alue on mäntykangasta, haudan kohdalla kasvaa myös lehtipuita, puusto on varttunutta. Tervahautaa ympäröi noin metrin korkea ja pari metriä leveä valli. Sisäosan kuoppa on jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan 7–8 metriä. Rännikaivanto on koilliskulmassa, se on 3 metriä pitkä ja metrin leveä, syvyys puolisen metriä. Tervahaudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna on 12–13 metriä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:21

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

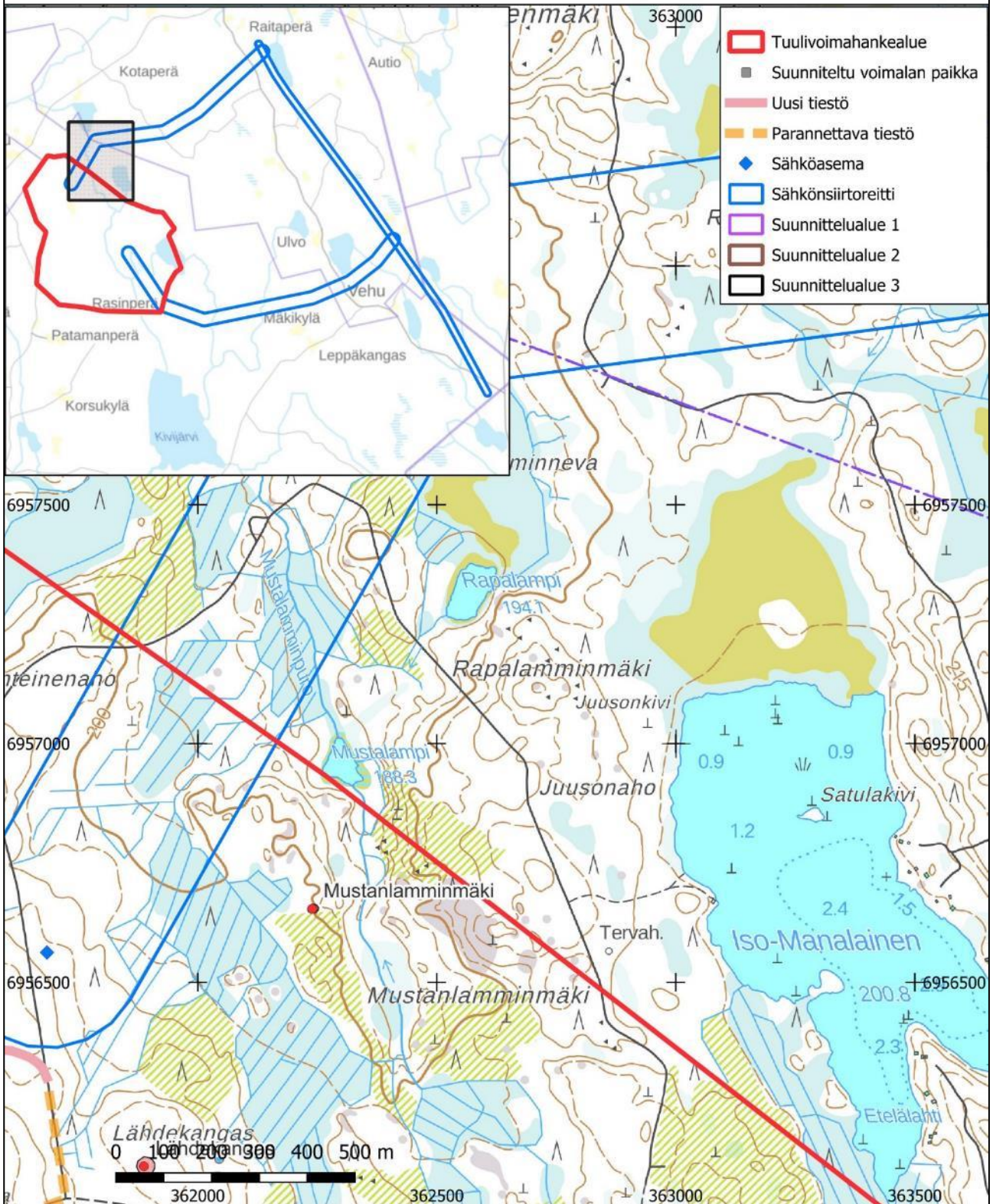

Kuva 30. AKDG7431:21. Ähtäri, Mustalamminmäki. Tervahauta, kuva lounaasta.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Mustanlamminmäki, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Mustikkakoski, muinaisjäännöstunnus 1000043549

Muinaisjäännöstyyppi: Löytöpaikat **Alatyyppi:** -

Laji: Löytöpaikka **Ajoitus:** Kivikautinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6952511, I: 367686, Z: 185

Koord. selite: V. 1981 inventointi, löytöpaikan oletetut koordinaatit

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus:

Ähtärin Kivijärven Tuomarinniemen hoitoalueelta, Peltokankaan metsänvartijan piiristä, Maintaisenjoen Mustikkakosken yläjuoksun kohdalta on löytynyt kivikautinen poikkikirves (KM 12459) vuonna 1947. Esine löytyi tervaskantoja ammuttaessa, ampumahaudan syvyys oli n. 40 cm. Esine löytyi ruskeasta mullasta. Maasto paikalla on jokeen päin viettävää kangasmaata.

Inventointi 1981:

Löytöpaikan, joka ei kuitenkaan ole aivan tarkka, saimme selville Mustikkamäen tilalta, löytöpaikalta n. 600 m itään. Löytöpaikka on kangasmaata, jota rajoittavat suot pohjoisessa, lännessä ja etelässä. Puomainen Maintaisenjoki virtaa alueen halki lähes pohjoiseteläsuunnassa laskien pieneen Tyystänjärveen 1,5 km löytöpaikan eteläpuolella. Lähin suurempi vesistö on Kivijärvi, n. 4 km löytöpaikasta lounaaseen. Löydön luonne ei ole varma, sijainti ei viitanne asuinpaikkaan.

Inventointihavainnot:

Kohde tarkastettiin inventoinnissa, mutta lisätietoa siitä ei saatu. Löytöpaikan koordinaattien osoittama alue on alavaa, kosken pintaa vain hieman ylempänä. Tehdyissä koekuopissa oli kostea turvekerros ja paksu huuhtoutumiskerros, noin 30 cm syvyydessä oli myös tummaa orgaanista kerrosta. Ilmeisesti alava alue on ollut usein tulvan alla. Mitään viitteitä kivikautiseen asutukseen ei saatu.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:40–42

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 12459 (kivikautinen poikkikirves)

Aiemmat tutkimukset:

Kuva 31. AKDG7431:40. Ähtäri, Mustikkakoski. Mustikkakoski löytöpaikan länsipuolella. Kuva pohjoisesta.

Kuva 32. AKDG7431:41. Ähtäri, Mustikkakoski. Löytöpaikka on merkitty tasaiselle alueelle kosken vieressä. Kuva lounaasta.

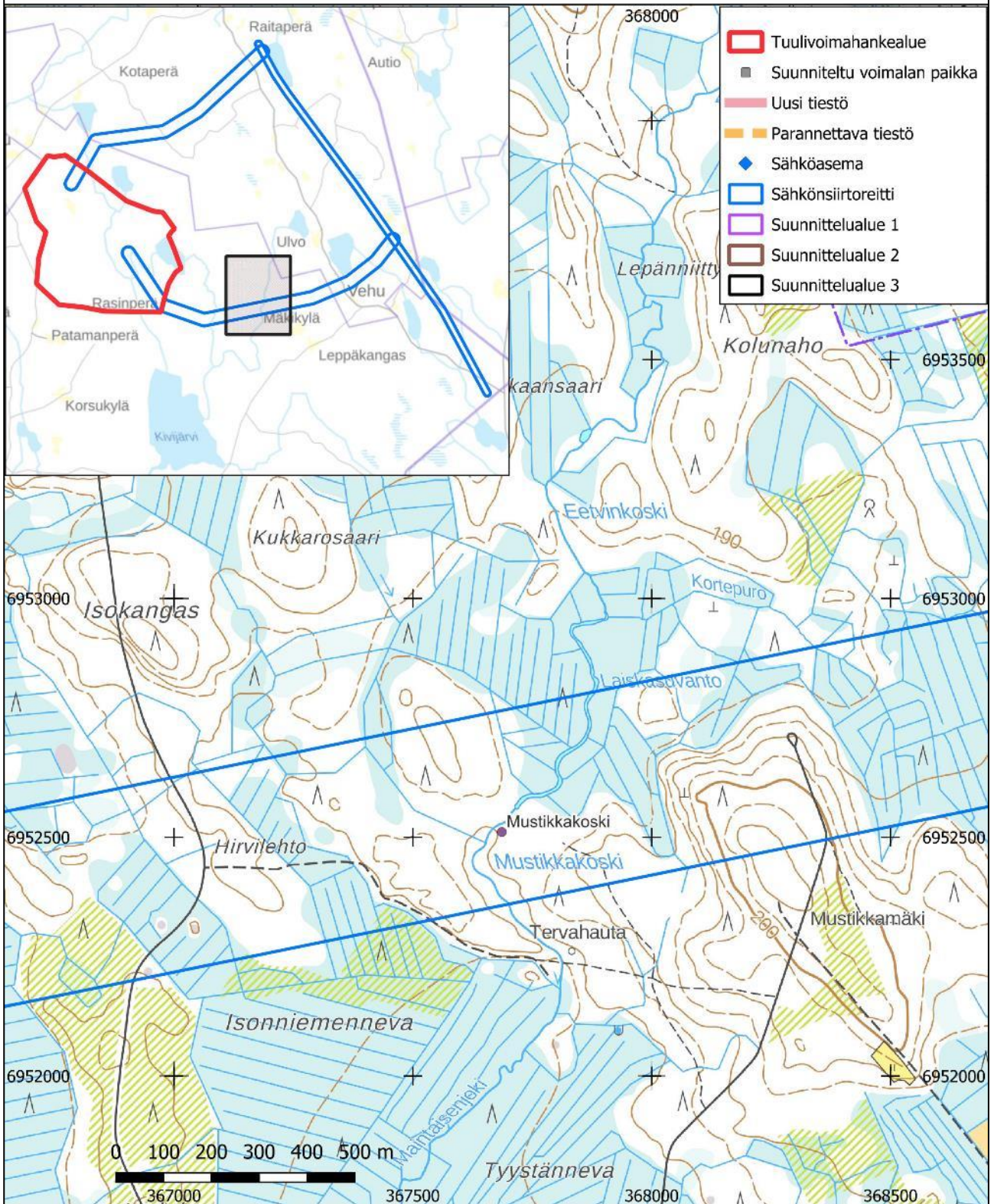

Kuva 33. AKDG7431:42. Ähtäri, Mustikkakoski. Koekuopissa oli vetinen turve ja sen alla paksu huuhtoutumiskerros. Alava joen viereinen alue on ilmeisesti tulvinut usein. Kuva lounaasta.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Mustikkakoski, 1000043549, löytöpaikka, löytöpaikat, irtolöytö, kivikautinen

Ähtäri, Nälkäharju, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat

Alatyyppi: Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6954106, I: 361909, Z: 215

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskarttaan merkitty tervahauta sijaitsee Nälkäharjun pohjoispuolella virtaavasta Seilipurosta 180 metriä pohjoiseen, noin 20 metriä tervahaudan pohjoispuolella kulkee metsäautotie. Tervahaudassa on 1,5 metriä korkeat ja 5–6 metriä leveät vallit, jotka viettävät loivasti haudan sisäosaan. Keskellä oleva kuoppa on halkaisijaltaan noin 5 metriä, syvyys vallin yläosaan on pari metriä. Rännikaivanto on itärinteeseen, pituus 7 metriä, leveys noin metri ja vallien reu-nustama. Vallin vieressä rännikaivanto on pari metriä leveä ja kapenee sitten sen ulkopuolella. Tervahaudan läpimitta on vallin ulkoreunasta mitattuna noin 20 metriä. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:22–23

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 34. AKDG7431:22. Ähtäri, Nälkäharju. Tervahauta erottuu maastossa selvästi kumpareena. Kuva luoteesta.

Kuva 35. AKDG7431:23. Ähtäri, Nälkäharju. Tervahaudan sisäosa. Kuva koillisesta.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

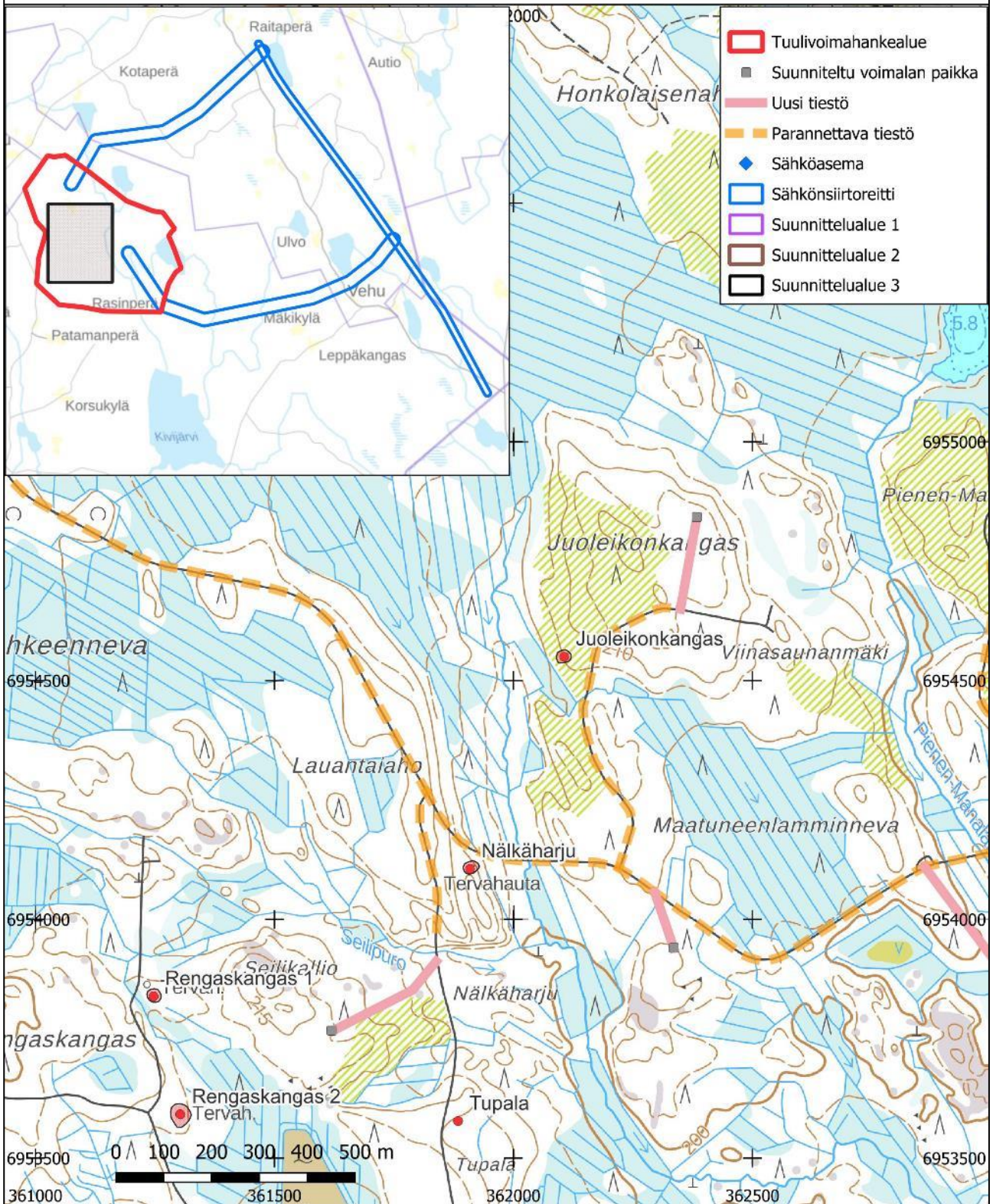
Ähtäri, Juoleikonkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Nälkäharju, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, UUSI KOHDE**Muinaisjäännöstyyppi:** Työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** Tervahaudat**Laji:** Kiinteä muinaisjäännös**Ajoitus:** Historiallinen**Koordinaatit ETRS-TM35FIN:** P: 6953839, I: 361247, Z: 215**Koord. selite:** Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna**Inventointihavainnot:**

Peruskarttaan merkitty tervahauta sijaitsee Rengaskankaan itäreunalla, noin 30 metriä tervahaudan länsipuolella kulkee metsäautotie. Alue on hiekkapohjaista harvaa ja varttunutta mäntykangasta. Sisäosan halkaisija 6 metriä ja syvyys 1,5 metriä, ympäröivät vallit ovat 4–5 metriä leveät ja reilun metrin korkeat. Tervahaudan ympärillä on säännöllisin välein neljässä kohtaa 2–4 metriä pitkä ja metrin leveä sekä puolisen metriä syvä kaivanto. Pohjoisreunassa oleva rännikaivanto ulottuu noin neljän metrin päähän, kaivanto on metrin leveä ja puoli metriä syvä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024**Digikuvat:** AKDG7431:24**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -

Kuva 36. AKDG7431:24. Ähtäri, Rengaskangas 1. Tervahauta mäntykankaalla. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

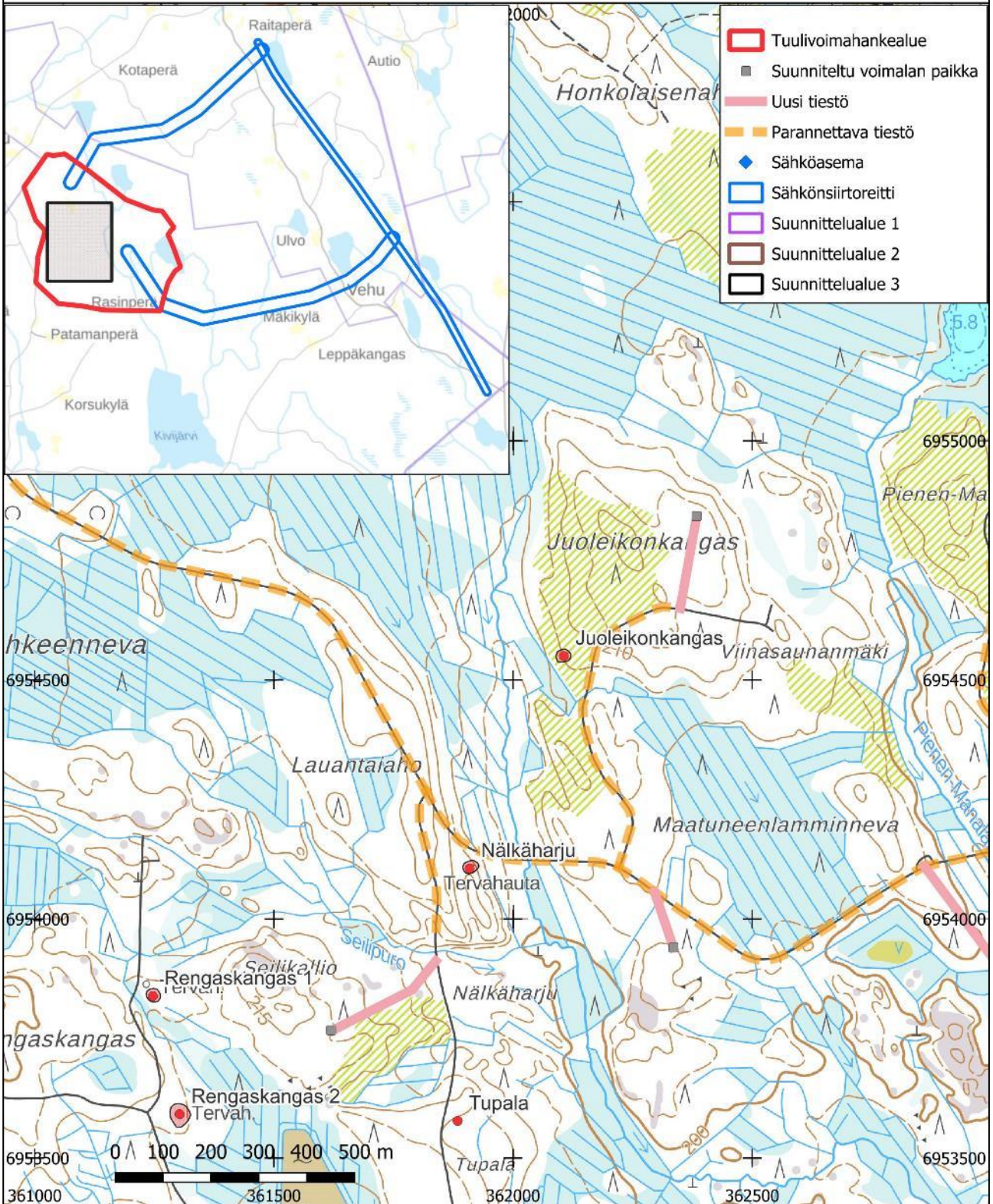
Ähtäri, Juoleikonkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Nälkäharju, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat

Alatyyppi: Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6953592, I: 361303, Z: 215

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskarttaan merkitty tervahauta sijaitsee Rengaskankaan itäreunalla, noin 40 metriä tervahaudan länsipuolella kulkee metsäautotie. Tervahaudan keskellä on kuoppa, jonka halkaisija on noin 10 metriä ja syvyys pari metriä. Ympäröivät vallit ovat selkeät ja korkeat, leveys 4–5 metriä, korkeus paikoin 1, 5 metriä. Eteläreunassa on rännikaivanto, jonka pituus on 7 metriä ja syvyys vallin reunassa 2 metriä ja leveyskin pari metriä. Rännikaivanto kapenee etäännyessään tervahaudasta. Alueella kasvaa 15–20-vuotiasta mäntytaimikkoa, tervahaudan kohdalle on jätetty aikoinaan tehdyn hakkuun yhteydessä säästöpuina mäntyjä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 4.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:25–26

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 37. AKDG7431:25. Ähtäri, Rengaskangas 2. Tervahauta erottuu kumpareena maastossa. Kuva lännestä.

Kuva 38. AKDG7431:26. Ähtäri, Rengaskangas 2. Tervahaudan sisäosaa. Kuva lännestä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

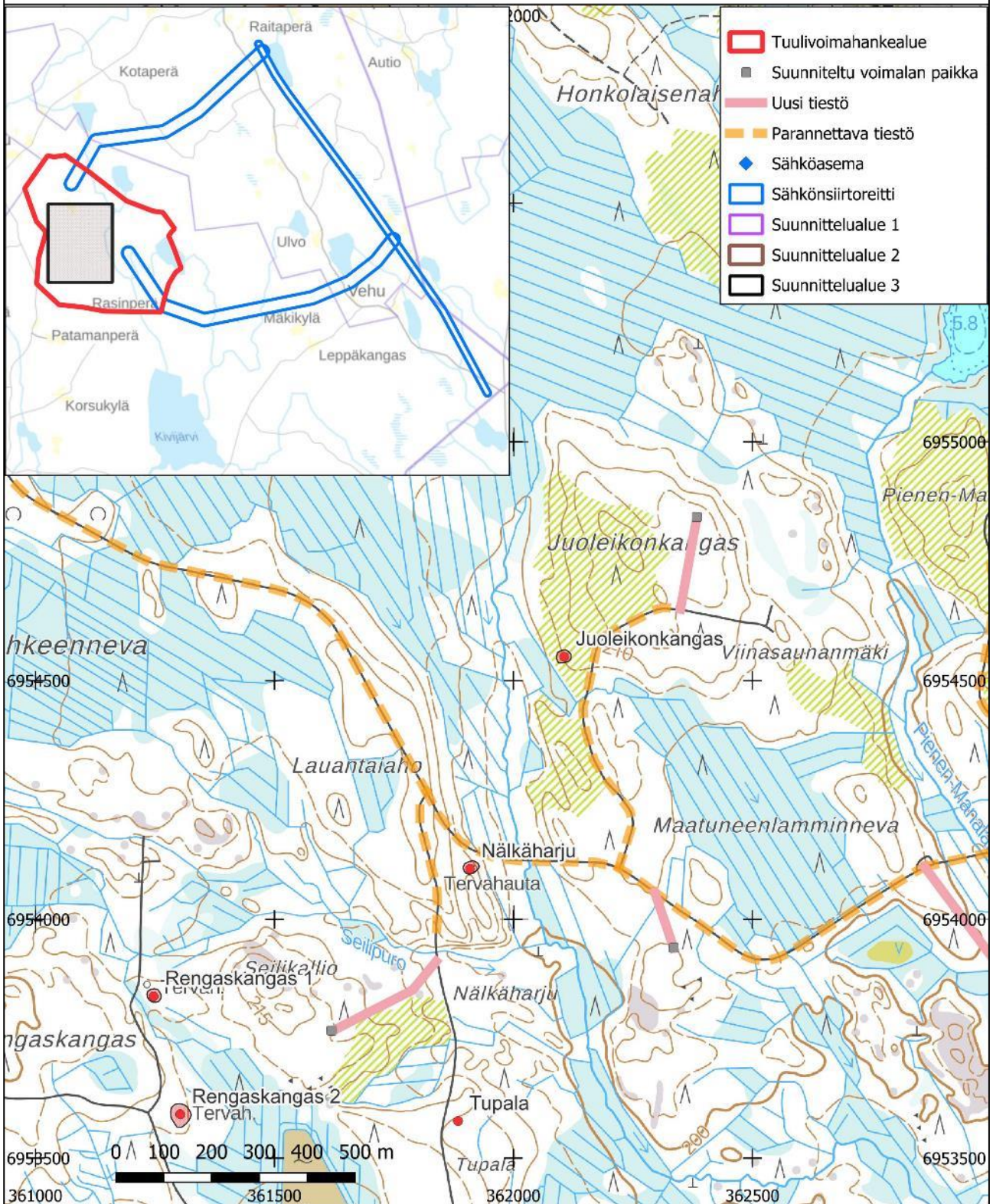
Ähtäri, Juoleikonkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Nälkäharju, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Sikokallio, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat

Alatyypit: Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6952736, I: 362535, Z: 205

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Peruskarttaan merkitty tervahauta sijaitsee hiekkapohjaisella mäntykankaalla Sikokalliosta 300 metriä länteen ja Rasiuhovin talosta 300 pohjoiseen. Tervahauta on läpimitaltaan 18–20 metriä valleja ympäröivän ojan ulkoreunasta mitattuna. Oja on noin metrin levyinen ja puolisen metriä syvä. Vallit ovat noin metrin korkea ja neljä metriä leveät. Tervahaudan sisäosan kuoppa on noin 6 metriä leveä, se on pohjalta melko tasainen ja sen syvyys on reilu metri. Rännikaivanto on kaakkoispuolella, sen pituus on noin 12 metriä, leveys tervahaudan vallin vieressä on pohjalla puoli metriä ja yläreunassa 1,5 metriä, syvyys on tässä kohtaa 1,5 metriä. Rännikaivanto kapenee ja madaltuu etäännyessä tervahaudasta. Tervahaudan kohdalla kasvaa sekametsää, muutoin alue on varttunutta mäntykangasta.

Noin 25 metriä tervahaudan koillispuolella on suorakaiteenmuotoinen rakenne, jonka koko on noin 2x2,5 metriä. Länsisivun muodostaa 30 cm korkea kalliokynnys ja muilla sivuilla on matalaa pengerrystä. Alarinteen puolelta vaikuttaisi olevan sisään kulku, joka erottuu pari metriä pitkänä, noin 30 cm leveänä ja parikymmentä senttiä syvänä urana. Mahdollisesti rakenne on tervanpolttajien majan pohja.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja mahdollisen tervanpolttajien majan jäännöksen sekä 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:27–30

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 39. AKDG7431:27. Ähtäri, Sikokallio. Tervahaudan vallit näkyvät mäntyjen takana koivikossa. Kuva lounaasta.

Kuva 40. AKDG7431:28. Ähtäri, Sikokallio. Tervahaudan sisäosa. Kuva lounaasta.

Kuva 41. AKDG7431:29. Ähtäri, Sikokallio. Rännikaivanto tervahaudan etelälaidassa. Kuva etelästä.

Kuva 42. AKDG7431:30. Ähtäri, Sikokallio. Mahdollinen tervanpolttajien majan pohja. Kuva koillisesta.

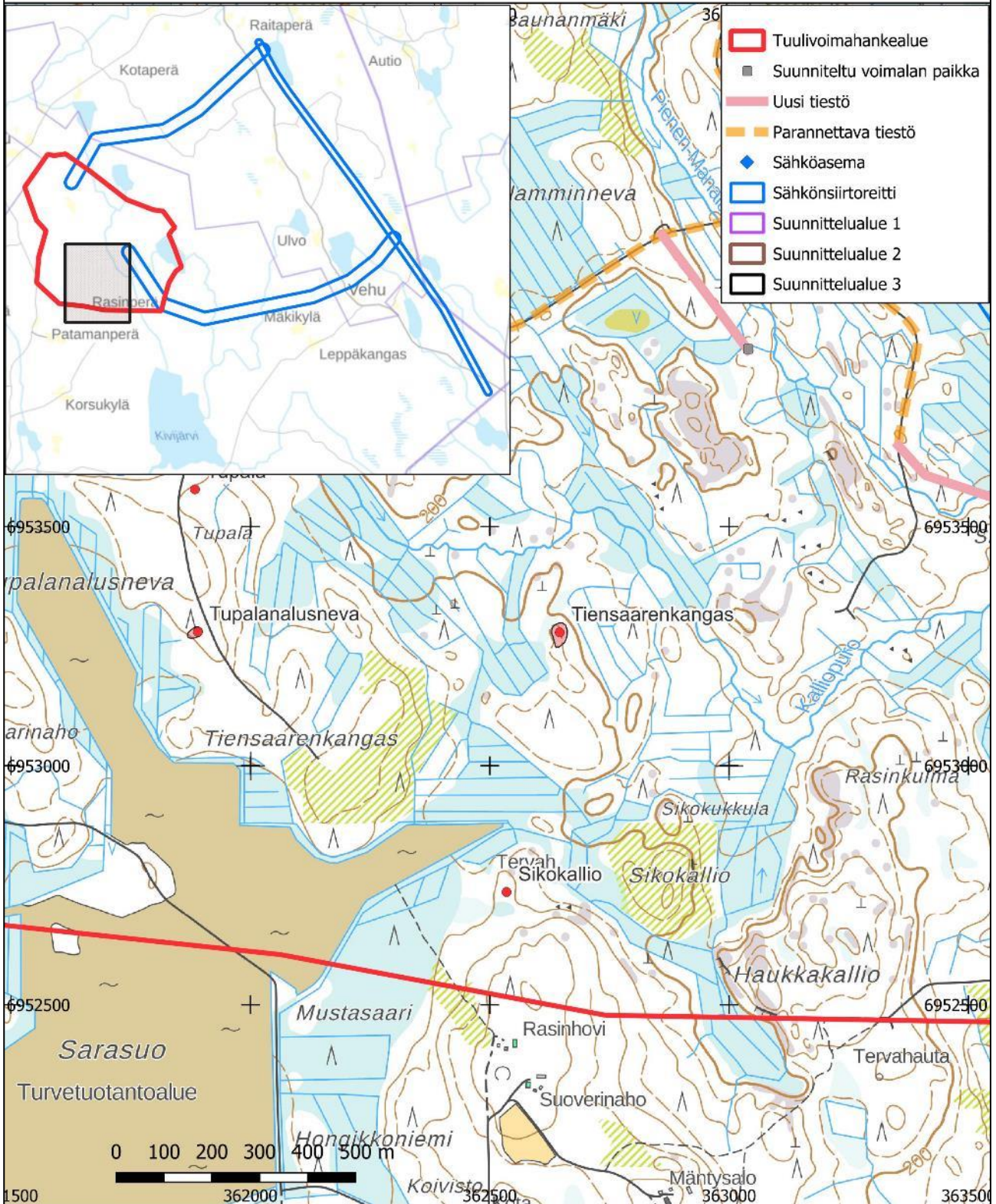
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Sikokallio, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tiensaarenkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupalalanusneva, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tiensaarenkangas, UUSI KOHDE**Muinaisjäännöstyyppi:** Työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** Tervahaudat**Laji:** Kiinteä muinaisjäännös**Ajoitus:** Historiallinen**Koordinaatit ETRS-TM35FIN:** P: 6953279, I: 362646, Z: 203**Koord. selite:** Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna**Inventointihavainnot:**

Tervahauta sijaitsee hiekkapohjaisella mäntykankaalla 400 metriä Tiesaarenkankaan itäpuolella. Tervahauta on läpimitaltaan 20–22 metriä valleja ympäröivän ojan ulkoreunasta mitattuna. Oja on noin metrin levyinen ja puolisen metriä syvä. Vallit ovat noin metrin korkea ja neljä metriä leveät. Tervahaudan sisäosan kuoppa on noin 7 metriä leveä, se on pohjalta melko tasainen ja sen syvyys on reilu metri. Rännikaivanto on koillisreunassa, sen pituus on noin 8 metriä, leveys tervahaudan vallin vieressä on pohjalla puoli metriä ja yläreunassa 1,5 metriä, syvyys on tässä kohtaa 1,5 metriä. Rännikaivanto kapenee ja madaltuu etäännyessä tervahaudasta. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta, tervahaudassa kasvaa hieman katajaa. Tervahaudan ympärillä on muutamia korkeita kantoja, jotka on ilmeisesti jätetty tervahaudan merkiksi harvennushakkuuta tehtäessä.

Noin 6 metriä tervahautaa ympäröivistä ojista etelään on suorakaiteenmuotoinen kaksiosainen kaivanto, jonka syvyys on puolisen metriä. Isompi kaivanto on kooltaan 3,5x2,5 metriä ja vieressä on pienempi 1,5x2 metriä, näiden välissä on pieni maakannas ja myös kulkuaukko kaivantojen välissä. Tervahaudan suuntaan näyttäisi olevan suuaukko kaivantoon. Mahdollisesti kyseessä on tervanpolttajien majan pohja.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja mahdollisen tervanpolttajien majan jäännöksen sekä 2–3 metrin suoja-alueen.

Tarkastuspäivä: 6.6.2024**Digikuvat:** AKDG7431:31–32**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -

Kuva 43. AKDG7431:31. Ähtäri, Tiensaarenkangas. Tervahauta erottuu kuvan keskellä matalana kumpareena, jossa kasvaa tiheämpää metsää. Kuva lännestä.

Kuva 44. AKDG7431:32. Ähtäri, Tiensaarenkangas. Etualalla suorakaiteenmuotoinen kaivanto, joka on mahdollisesti tervanpolttajien majan pohja. Taustalla tervahauta. Kuva etelästä.

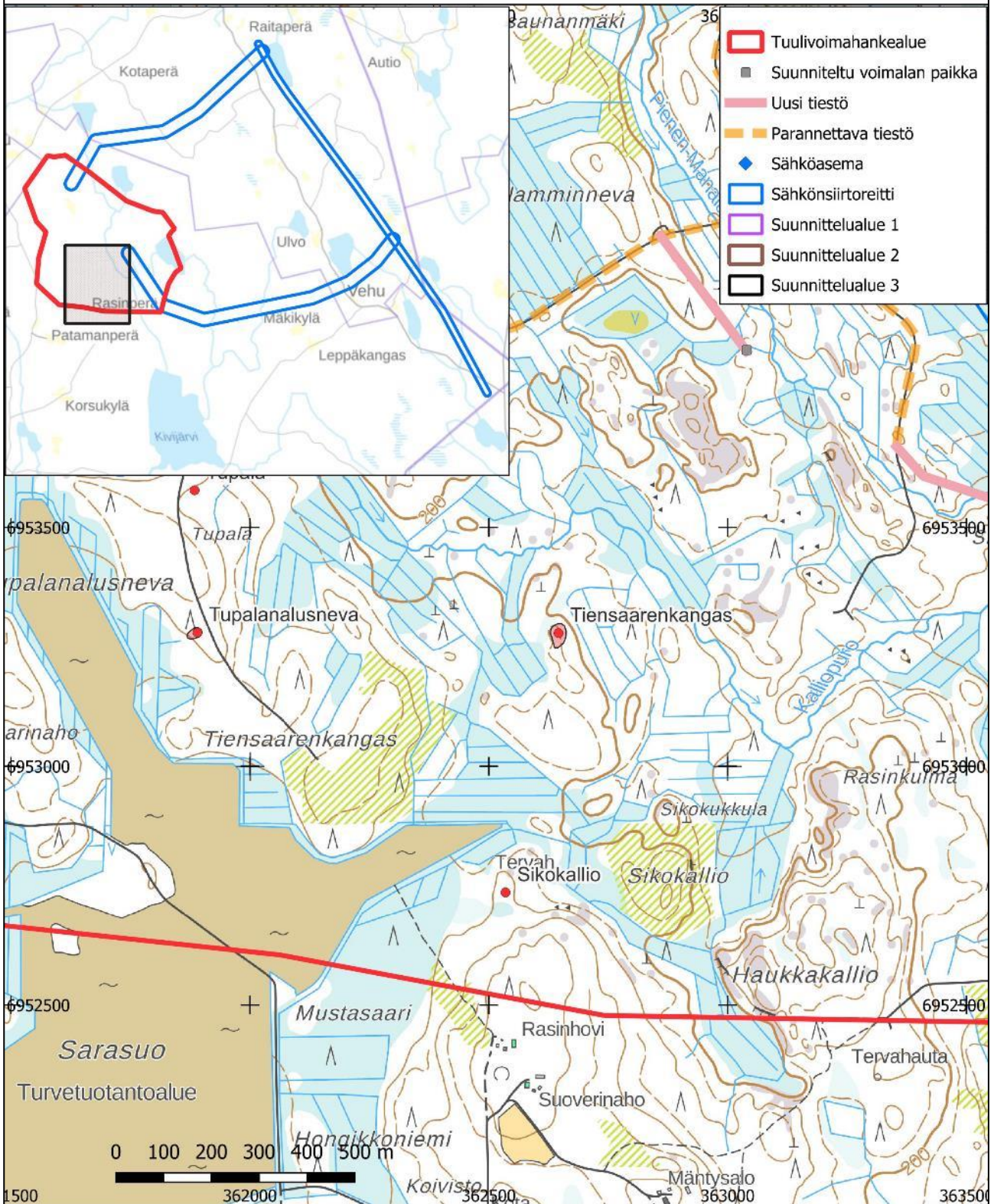
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

Ähtäri, Sikokallio, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tiensaarenkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupalalanusneva, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, UUSI KOHDE

Muinaisjäännöstyyppi: Työ- ja valmistuspaikat

Alatyyppi: Tervahaudat

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: Historiallinen

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6953578, I: 361884, Z: 215

Koord. selite: Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna

Inventointihavainnot:

Tervahauta sijaitsee Tupalanelusnevan itäpuolella Tupalan vanhasta asuinpaikasta 100 metriä pohjoiseen, metsäautotie kulkee 30 metriä tervahaudan länsipuolella. Tervahaudan läpimitta vallien ulkoreunasta mitattuna on noin 8 metriä. Vallit ovat noin metrin korkuiset, sisäosa on suppilomainen, syvyys on 1,5 metriä ja vallien päältä mitattuna läpimitta on viitisen metriä. Rännikaivanto on etelään, pituus 3 metriä, leveys metri ja syvyys puoli metriä. Vallin reunan ja rännikaivannon päältä on ajettu metsäkoneella ja maaperä on rikkoutunut, siinä on näkyvissä nokea ja hiiltä.

Aluerajaus sisältää tervahaudan sekä 2–3 metrin suoja-alueen.

Tupalassa on ollut Kasakan talon torppa, joka on perustettu 1800-luvun loppupuolella tai 1900-luvun alussa (lähde Nimiarkisto), torppaa ei näy vielä vuoden 1846 pitäjänkartassa tai 1830-luvun isojakokartoissa. Talo näkyy vuoden 1952 ilmakuvassa ja 1964 peruskartassa ja on kadonnut vuoden 1990 peruskartassa.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024

Digikuvat: AKDG7431:33

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Kuva 45.AKDG7431:33. Ähtäri, Tupala. Tervahaudan vallin ja rännin päältä on ajettu metsäkoneella ja maaperä on rikkoontunut. Kuva idästä.

Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

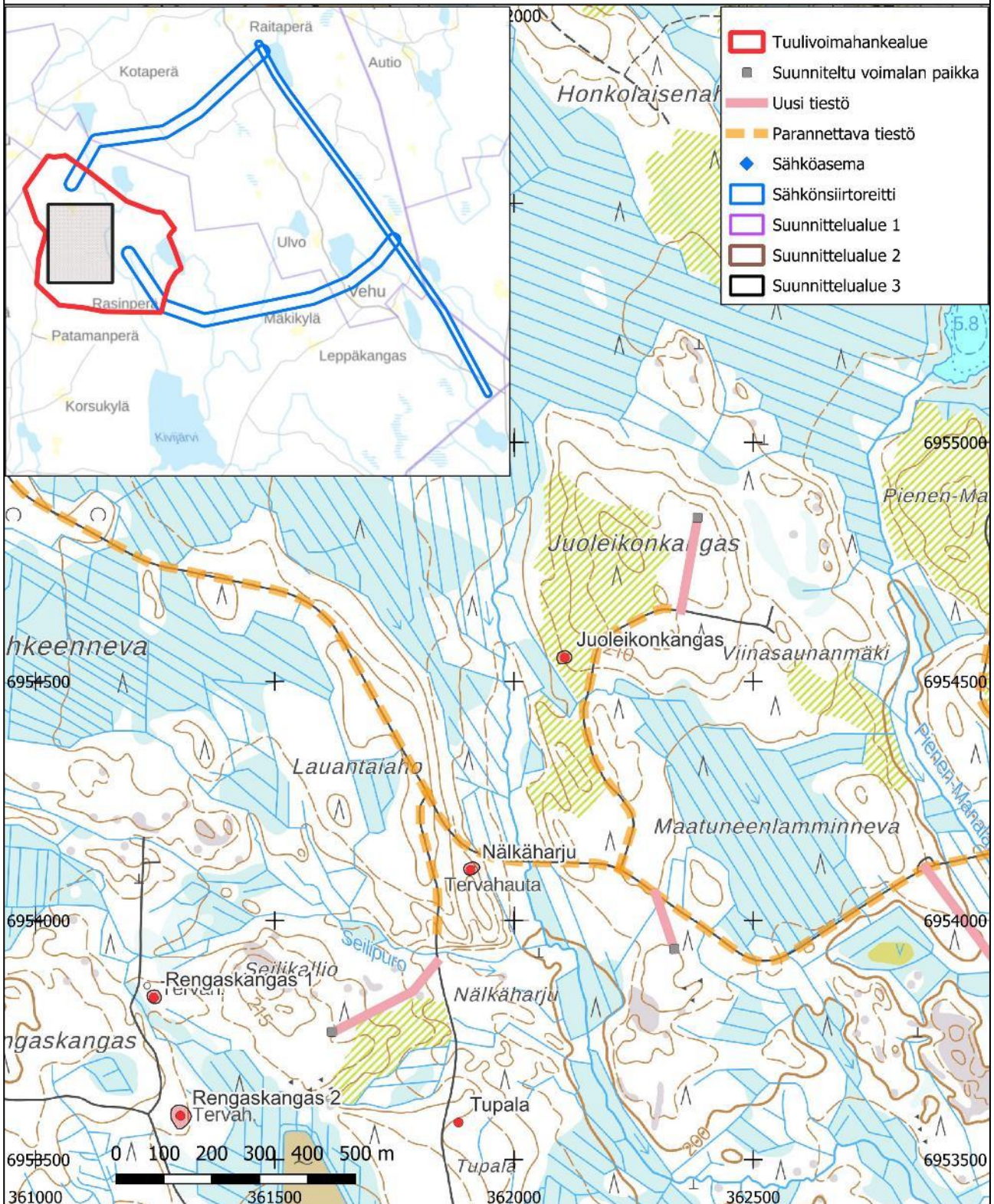
Ähtäri, Juoleikonkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Nälkäharju, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 1, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Rengaskangas 2, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupala, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tupalanelusneva, UUSI KOHDE**Muinaisjäännöstyyppi:** Työ- ja valmistuspaikat**Alatyyppi:** Tervahaudat**Laji:** Kiinteä muinaisjäännös**Ajoitus:** Historiallinen**Koordinaatit ETRS-TM35FIN:** P: 6953280, I: 361890, Z: 215**Koord. selite:** Koordinaatti tervahaudan keskeltä gps-laitteella mitattuna ja ilmalaserkeilausaineistosta tarkennettuna**Inventointihavainnot:**

Tervahauta sijaitsee Tupalanelusnevan itäpuolella Tupalan vanhasta asuinpaikasta 200 metriä etelään, metsäautotie kulkee 15 metriä tervahaudan itäpuolella. Tervahaudan sisäosan kuoppa on suppilomainen, syvyys 1,5 metriä ja läpimitta 6 metriä. Ympäröivät vallit ovat 2 metriä leveät ja noin metrin korkeat alarinteessä lounaassa ja matalammat ylärinteen puolella. Rännikaivanto on lounaisreunassa. Kaivanto on melko iso, pituus neljä metriä ja leveys 1,5–2 metriä ja 1–1,5 metriä syvä, kaivantoa ympäröivän vallin yläreunasta mitattuna. Rännikaivannosta 4 metriä länteen on sammalen peittämä kiviröykkiö, halkaisija 3–4 metriä ja korkeus noin metri. Röykkiössä näyttäisi olevan vaihtelevan kokoisia kiviä eikä se vaikuta uunin jäännökseltä. Luultavimmin kivet ovat peräisin tervahaudasta, mutta syy miksi ne on kasattu röykkiöksi ei inventoinnissa selvinnyt.

Aluerajaus sisältää tervahaudan ja 2–3 metrin suoja-alueen.

Tupalassa on ollut Kasakan talon torppa, joka on perustettu 1800-luvun loppupuolella tai 1900-luvun alussa (lähde Nimiarkisto), torppaa ei näy vielä vuoden 1846 pitäjänkartassa tai 1830-luvun isojakokartoissa. Talo näkyy vuoden 1952 ilmakuvassa ja 1964 peruskartassa ja on kadonnut vuoden 1990 peruskartassa.

Tarkastuspäivä: 5.6.2024**Digikuvat:** AKDG7431:34**Löydöt:** -**Aiemmat löydöt:** -**Aiemmat tutkimukset:** -

Kuva 46.AKDG7431:34. Ähtäri, Tupalalanusneva. Tervahaudan vallit ja sisäosa. Kuva etelästä.

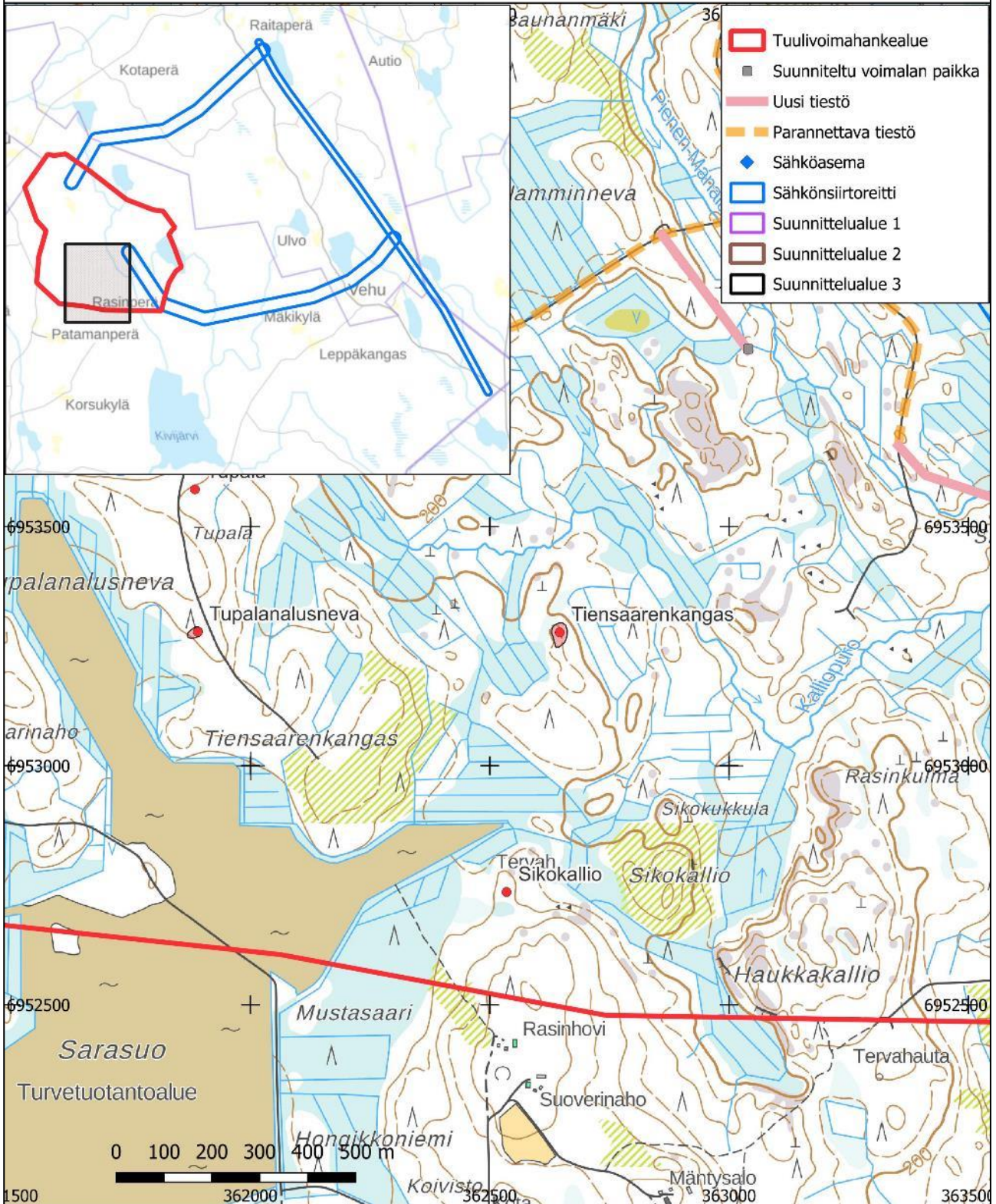
Ähtäri ja Soini, Juoleikonkankaan tuulivoima- ja voimajohtohankealueiden arkeologinen inventointi

Peruskarttaote mk 1:10000

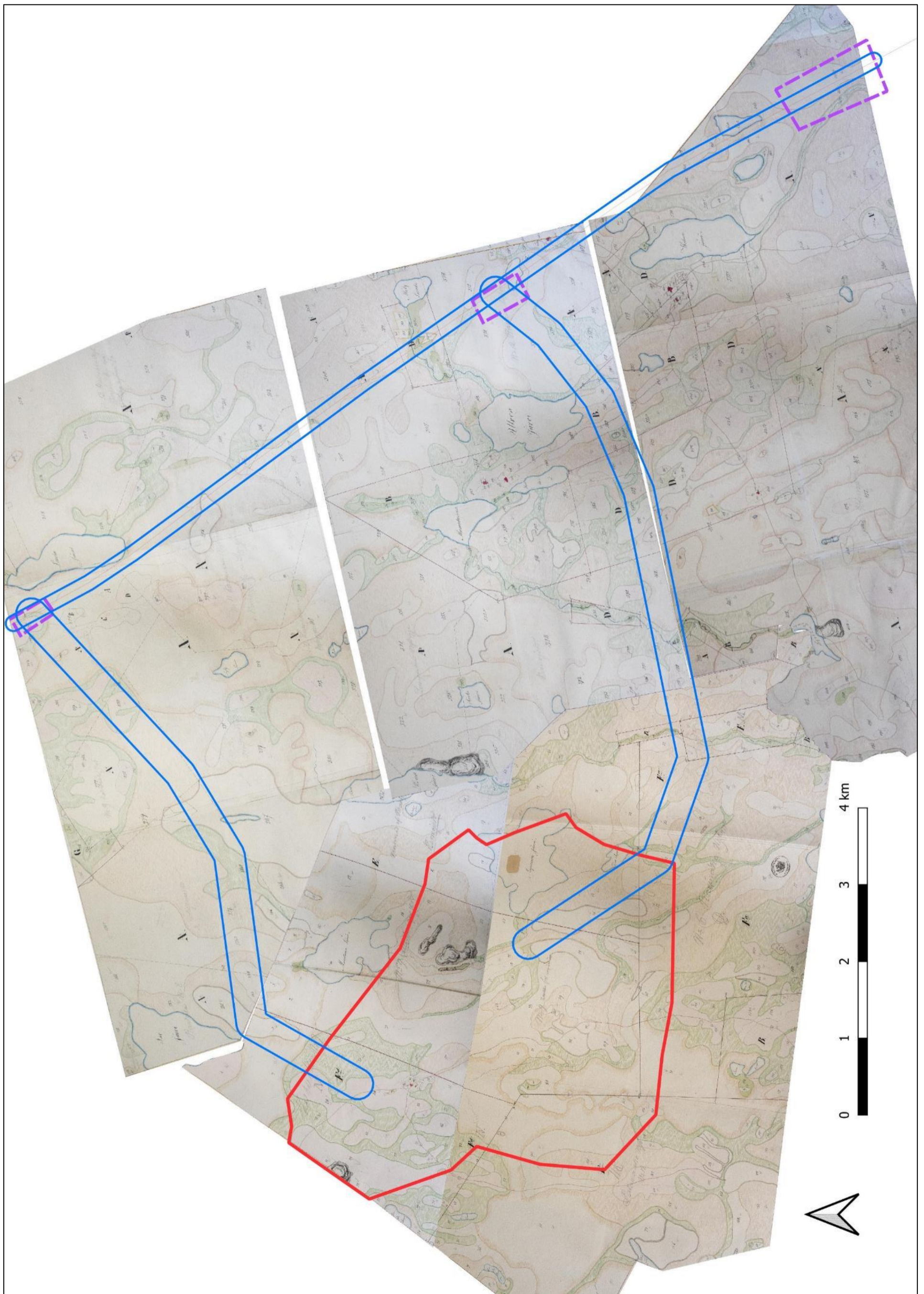
Ähtäri, Sikokallio, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Ähtäri, Tiensaarenkangas, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

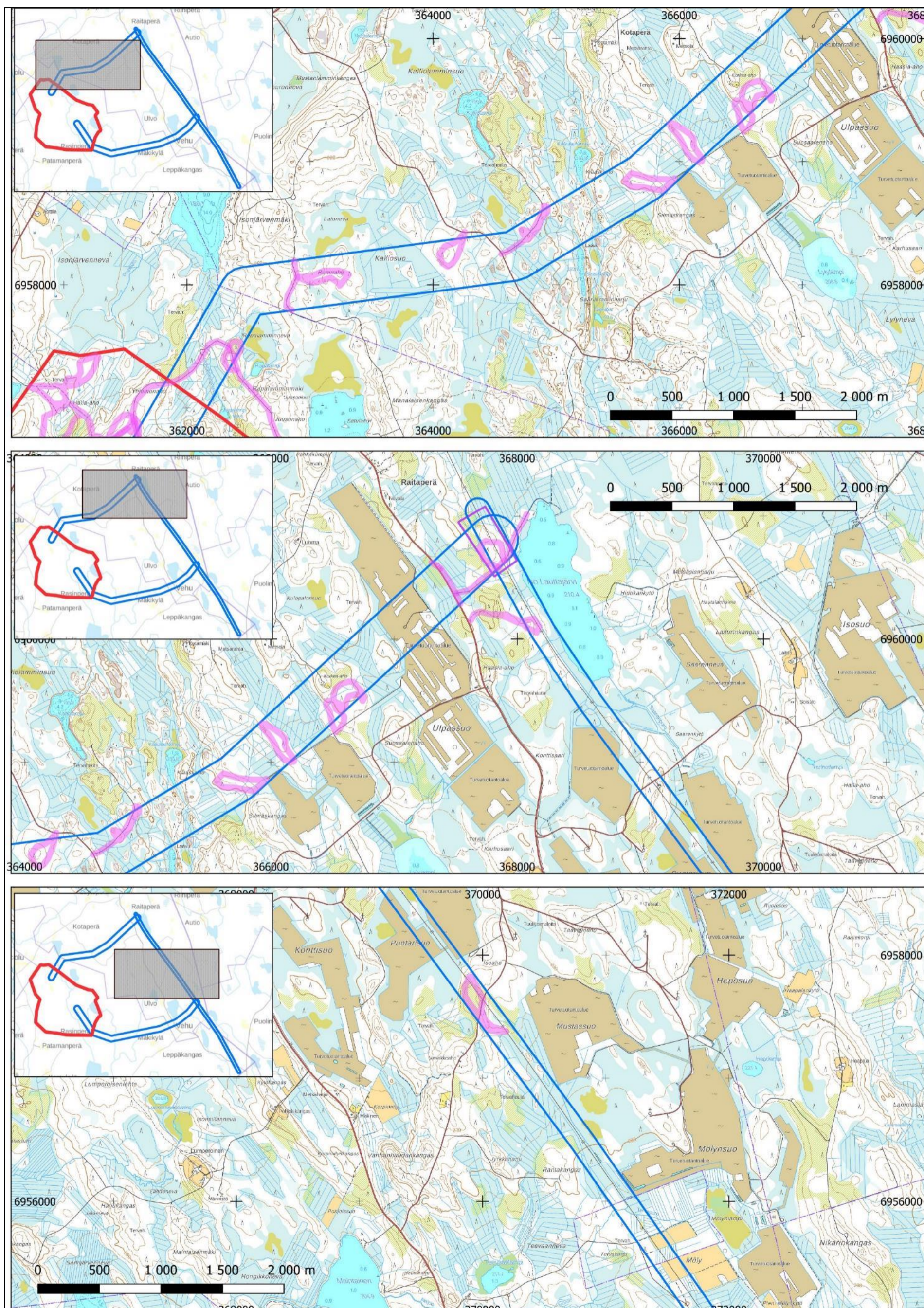
Ähtäri, Tupalalanusneva, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, historiallinen

Liitekarta 1. Karttakooste inventointialueen isojakokartoista 1700–1800-lukujen vaihteesta (KA E51:13/1–10 Ähtäri, Kivijärvi)

Karttaliite 3. Sähkösiirtoreitit ja inventointireitti peruskartalla, osa 1

Karttaliite 4. Sähkösiirtoreitit ja inventointireitti peruskartalla, osa 2

